БҮХН ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 165 (6094)
АВГУСТЫН
16
СРЕДА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

СССР имени В. И. Ленина

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Республикын ажалшад эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаад, амжалтануудаа улам арбидхана (1-дэхи нюур).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ (2-дохи нюур).

Үбһэ хуряалгын темпые шангадхахатаяа хамта силос даралгые хаа хаанагүй түргэдхэхэ (2-дохи нюур).

Асуудалнуудта харюу (2-дохи нюур).

Б. Петухов. — Силостэ һайнаар бэлэдхэгдэһэн нүхэнүүд ба траншейнүүд хэрэгтэй (2-дохи нюур).

Һураха, Һураха ба Һураха (3-дахи нюур).

Г. Цыганков. — 1949—50 онуудай Һуралсалай хүдэлмэриин дүнгүүд ба зорилгонууд (3-дахи нюур).

Аюулгүйн Советэй августын 11-нэй заседани (4-дэхи нюур).

Кореядэхи событинүүд (4-дэхи нюур).

Идейнэ үндэр шанарай ба шадабариин түлөө!

Дүрбэн жэлэй саада тээ ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол нүхэр Сталинай үүсхэлээр «Звезда» ба «Ленинград» журналнууд тухай тогтоол гаргаһан байна. Тэрэ тогтоол хадаа советскэ литературын хүгжэлтэдэ, бүхы идеологическа хүдэлмэриин дэбжэлтэдэ гайхамшаг ехэ үүргэ дүүргэв. Коммунистическэ парти болбол литературын большевистскэ идейнэ шанарай түлөө, үраныһайханай үндэр шадабариин түлөө комсомолэй зорилгонуудые онсолон тэмдэглэһэн байна.

«Советскэ литературын, дэлхэй дээрэ өргөл түрүү литературын хүсэниинь юуб гэхэдэ,—гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо хэлэгдэнэ, —тэрэндэ арад олоной интересүүдһэз, гүрэнэй интересүүдһэз ондоо интересүүд үгы ба байжаһые болохогүй тиимэ литература мүн». Советскэ литературын нангин зорилго: хүлүүшуулые зүбөөр хүмүүжүүлхэдэнь үндэрдэ туһалха, тэдэнэй эрилтэнүүдые ханагаха, шэнэ үетэние хүхюун сэнгэлигөөр, өөрынгөө хэрэгтэ этигэдэг байхаар, бэрхэшээлнүүдһээ айдаггүй байхаар, алибухы бэрхэшээлнүүдые даваалые бэлэн байхаар хүмүүжүүлхэ зорилго ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо тодорхойлогдонхой. Уранзохёолшод болбол аполитичнэ ба идейнэбэшэ ябадалда асаргүүлээр эрид тэмсэл хэхэ, творческо хүдэлмэреэ амжалтатайгаар нарижуулын ба хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшахын тула өөһэдынгөө дунда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлхэ уялгатай.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолой хэблэгдэнэнээ хойшо, үнгэрһэн үе соо советскэ литература тон ехэ дэбжэлтэ гүйлаа. Энэ дэбжэлтэ хадаа партиин ударидалгын ба үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар туйлагдаа. Энэ үе соо советскэ уранзохёолшодой 100 гаран гайхамшагта зохёолнууд Сталинай шанда хүртэбэ.

Уранзохёолшодой творчествын гол тенань манай советскэ мүнөө үеын байдал, советскэ хүнүүдэй — коммунизм байгуулагшадай зохёон байгуулхы ажал болонхой. Литература хадаа манай үндэрнүүдэй геройнуудые—түрүү ажалчадые, новаторнуудые, советскэ хүнэй өрхим шанарнуудай бэелэл болоһон хүнүүдые харуулна. Болото байдалые зүбөөр харуулха зуураа, уранзохёолшод хадаа бүхы оронсоо хамта манай хүнүүдэй ямар ехэ хүсэн түгэсөөр ургажа байһан тухай, тэдэнэй ухаан бодол, хүсэл эрмэлзэлынь ба баатарлиг хэрэгүүдынь ямар гүнзэгы идейнэ шанараар нэбтэрэнхэй байһан тухай, советскэ арадай ажабайдалда коммунизмын бодото шанарнуудые шан гэжэ нэбтэрэн орожо байһан тухай өөһэдынгөө зохёолнууд соо хэлэнэ.

Социалистическэ реализмын методые хүтэлбэри болгожо, манай бодото байдалые анхаралтайгаар шэнжэлжэ, манай хүгжэлтын процессүүдэй гол удхые гүнзэгыгөөр ойлгохые оролдон, советскэ обществын ажабайдалда бии байһан шэнэ юумые элирүүлэн гаргажа ба баталгажа, хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэһэн хүүшан сагай үлэгдэлнүүдтэ эсэргүүцэлтэй байха зуураа, советскэ уранзохёолшод хадаа арад зониие хүмүүжүүлхэдэнь ба тэрэниие идейнээр зэбсэгжүүлхэдэнь большевистскэ партида туһална.

Коммунистическэ партиин ударидалгаяа, агуухэ Сталинай сэсэн мэргэн хүсэлбэри доро ябажа, советскэ хүнүүд хэмсэнэ ба илана. Советскэ хүнүүд болбол Ленин—Сталинай хамагые илагша идеянүүдээр, арад зондоо большевистскэ партиин баатарлигаар алба хэдэг жэшээгээр хүмүүжүүлэгдэнэ. Болото байдалай ба литература соо харуулагдадаг большевигүүдэй образууд хадаа хэдэн миллион хүнүүдтэ зоригжуулхы жэшээ, даважа ябаха жэшээ болодог. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй үмэнэ советскэ арадай эрхим шанарнууд бэелүүлэгдэнэ.

Советскэ литература болбол бүхы талхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө эдэбхитэйгээр ба хэлбэришэгүйгөөр тэмсэнэ. Манай арадай ажабайдал тухай номууд соohоо бүхы оронуудай ажалшад эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй эгээл дээдэ идеалнуудые, эб найрамдалай, демократиин, социализмын хэрэгэй түгэс ихаха ябадалда этигэл найдабари олодог. Советскэ литература хадаа империалистическэ шэнэ дай үүдэгшэдые, арадуудай эрхэ сүлөө ба зол жаргалда эсэргүү заговорщигуудые олиһалан сохино, капиталай оронуудтахи тэдэнэй агентнүүдые ба зарсанарые элиһаны.

Буржуазна литература хадаа мүнөө Уолл-стридэй ба Ситиин империалистнүүдэй алба хэнэ, өөһэдынгөө эзэдэй захиралтануудые зарса ёһоор дүүргэнэ. Советскэ литература болбол эб найрамдалда дуратай арадуудай интересүүдые хамгаалан, хүн түрэлтэнэй түлөө, коммунизмын илан мандахын түлөө ажана амгалан, зохёон байгуулхы ажал хүдэлмэри магтан дуулана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ советскэ уранзохёолшодой зэргэнүүд шэнэ залуу хүсэнүүдээр нэмэбэ. Ленинско-Сталинска национальна политикын агуухэ түйлалтануудые гэршэлһэн, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ — советскэ культурын һалбаран бадарһаниие гэршэлһэн ахадүү арадуудай литература бэхижэнэ ба хүгжэнэ.

Манай литературын амжалтануудынь элитэ ехэ. Зүгөөр, эдэ амжалтануд һаагаа амаржаха эрхэ үгэнэгүй. Литературада ба литературна шүүмжэлэлдэ үшөө ехэнүүд дутагдалнууд бии, олохон гол шухала зорилгонууд үшөө шиидхэгдэогүй байна.

Манай заводуудай ба фабрикануудай хүнүүд тухай, советскэ ороной героическа хүдэлмэришэн анги тухай ба дайнай хойтохи тэрээнэй ажал хүдэлмэри тухай һайн һайн зохёолнууд үшөө үсөөн бэшэгдөнхэй. Зарим уранзохёолшод ажабайдалые үшөө хүсэд һайнаар шэнжэлэн танилсанагүй. Хатуу шанга шүүмжэлэлдэ зүбөөр ородог зарим нөгөн зохёолнууд мүнөөшье хүрэтэр гарана.

Литературна шүүмжэлэл болбол мүнөөшье болотор гээгдэнхэй участок байһаар.

Советскэ литературын урда байһан зорилгонууд айхабтар ехэ. Уранзохёолшод хадаа литературые хүгжөөхэ асуудалнуудта партиин саг үргэлжын анхарюусаха уялгатай.

Манай наука ба культурын хүгжэхэ ба һалбаран бадархын тула өсэгын анхарал оролдолго гаргаһаниинь языкознаниин асуудалнууд тухай нүхэр Сталинай гениальна зохёолнууд соо эли тодоор харагдана. Марксистско-ленинскэ наукада гайхамшагта ехэ нэмэри баялиг болоһон сталинска зохёолнууд наука, литература, искусствын ажал-ябуулагшадые, бүхы советскэ хүнүүдые шэнэ шэнэ творческо туйлалтануудай түлөө тэмсэлдэнь зоригжуулна.

Уранзохёолшодой творчестводо гүнзэгы идейнэ шанарай ба уранһайханай шадабариин нигта нэгдэл туйлагдахын тула, советскэ обществын ажабайдалые зүбөөр харуулһан монументальна зохёолнуудые манай уранзохёолшодой байгуулхын тула, хүсэд һайнаар болбосоруулагдаагүй зохёолнуудай, ямаралаг мэгдэжэ номуудые гаргахагүйн тула парти хадаа айхабтар ехэ анхарал оролдолго гаргана.

Советскэ литература хадаа дэлхэй дээрэ эгээл түрүү, эгээл идейнэ литература мүн. Тэрэнэй идейнэ шанарынь ба уранһайханайнь үндэр шадабари арадай демократиин оронуудтахи литературын хүгжэлтэдэ эрхим жэшээ болодог, замыень заадаг байха юм. Советскэ литература өөрынгөө нүлөөгөөр капиталистическэ оронуудтахи түрүү уранзохёолшодой творчестводо шэглэл үгэдэг. Советскэ литература хадаа советскэ арадай ажабайдал ба тэмсэл тухай, ажана амгалан, зол жаргалтай, эрхэ сүлөөтэй ажабайдал байгуулхадаа тэрээнэй туйлаһан илалтанууд тухай үнэн зүб үгэнүүдые бүхы дэлхэйн олон миллион уншагшадай дунда нэбтэрүүлдэг.

Уранзохёолшод, литературна шүүмжэлэгшэд, литераторнуудай творческо организацинууд, газетэнүүдэй болон журналнуудай редакцинууд хадаа **большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые бүхы хэмжээгээрнь дэлгэрүүлхэ ёһотой. Энээнгүйгөөр урагшаа дабшахын аргагүй.** Литературын большевистскэ идейнэ шанарай түлөө, уранһайханай шадабариие улам дээшэлүүлхын түлөө хэлбэришэгүйгөөр тэмсэхэ зорилгонууд уранзохёолшодой ба литературна шүүмжэлэгшэдэй урда эрид табигданхай.

Советскэ литература болбол манай хүнүүдые зориг бадаруулагша советскэ патриотизмын үзэлөөр, арадуудай сталинска хани барисаанай үзэлөөр хүмүүжүүлхэ, буржуазна хархис культурын урда һүгэдэн шүтэдэг алибухы үзэгдэлнүүдые өлишэлэн сохихо, империалистическэ дайн сэрэг үүдхэгшэдые элишэлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй тугые үндэр дээрэ барижа ябаха уялгатай.

Советскэ уранзохёолшод хадаа өөрынгөө бүхы бэлиг шадабариие арадай хэрэгтэ үгэдэг. Арад зоной түлөө зохёол бэшэхэ, коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулагшадые хүмүүжүүлхэдэнь большевистскэ партида, советскэ гүрэндэ өөрынгөө творчествоор туһалхаһаа хүндэтэй зорилго уранзохёолшодо, хүнүүдэй оюун бодолой инженертэ, угы юм.

(«Правдын» августын 14-нэй түрүү бэшэгһэз).

РЕСПУБЛИКЫН АЖАЛШАД ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ СТАХАНОВСКА ВАХТАДА ЖАГСААД, АМЖАЛТАНУУДАА УЛАМ АРБИДХАНА

★ ★ ★

Шэнэ барилганууд

Адуу малай үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр уггалга — гүрэн түрын удхашанартай хэрэг мүн. Тиин, малажалай байра байдалнуудые шэнээр байгуулха ба заһабарилха асуудалые саг болзор соонь һайнаар шиидхэһэнһээ ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ ябадал нилээдгүй дулдыдаха байна. Тиимын тула Бичурын аймагай олонхи колхозууд тус кампаниие үргэн далайсатайгаар ябуулжа, бага бэшэ амжалтануудые туйлаа.

Илангаяа, «Новый мир», Логовскиин, Калининай нэрэмжэтэ, Дээдэ-Маргантын сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд малай байрануудые барилгаар шалгарба. Жэшээнь, «Новый мир» колхозойхид 60 моридой багтаамжатай байра барижа дүүргээд, 100 гахай байлгаха типовой байра бэлэн болгохо дүтэлөө. Тиихэтэй хамта, һаяын сагта байгуулагдаха моридой ба хониной типовой байрын 500 кубометр модо бэлэдхэнхэй.

Мүн горьтойхон хүдэлмэри Логовскиин нэрэмжэтэ колхоздо хэгдээ. Дмитрий Сизых гэгшын хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада 80 үнеэдэй байха хушалтатай дал ба 500 тахяагай байра барифан байна. Энээнһээ гадча, 100 бүлэ зүгыдэ шэнэ байра барихаар түсэблэнхэй.

Мүнөө үедэ аймагай колхозууд 84 байшан гэр, хамтын 44 бани, зоотехническэ 15 байрануудые гүхеэржэ гүйсэд дүүргээд, ашаглалгада оруулаа. Тэрэшэлэн жэлэй һүүл хүрэтэр ажахын хэрэглэлэй 200 гаран шэнэ барилгануудые байгуулхаар хараалһан байгаа. Тэдэнэй 58 объектнүүдынь бүтээгдэжэ байна.

Иигэжэ, аймагай колхозуудаар шэнэ барилганууд олоор бодхоогдожо байха юм.

А. Шулунов.

„Комсомольско хиналтын“ постнууд

Үдэр ерэхэ бүри колхозно залуушуулай патриотическа эрмэлзэлгэнь эршэдэнэ. Тэдэнэр үбһэ, таряа хуряалгаа амжалтатайгаар түгэсхэхые эрмэлзэнэ.

Хүдөө нютагуудай комсомольско организацинууд малай тэжээлэй бата бэхи база байгуулха ябадалдань колхозой правленидэ, совхозой дирекцидэ большевистскэ туһаламжа үзүүлнэ.

Мүнөө таряа хуряалга эхилээд байна. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэридэ эрхим шанарые сахиха ба ургаса хуряалгын үедэ таряа гээлгэтэй тэмсэхэ шухала. Хүдөө нютагуудай комсомолецууд ургасаяа хорсолтогүйгөөр хуряалгада бүхы залуушуулые элсүүлжэ, таряа хуряалгые эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ёһотой. Энэ зорилго бэелүүлгэдэ «Комсомольско хиналтын» пост ехэхэн үүргэ эзэлхэ зэргэтэй. «Комсомольско хиналтын» пост хадаа колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые саг доронь элирүүлэн, тэрэниие усадхаха хэмжээ абаха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост болбол үйлэдбэриин ондо ондоо участогуудаар хүдэлмэрилжэ байгаа 4—5 комсомолецууд ба залуушуулһаа бүридэнэ. Энэ пост хадаа комсомольско суглаан дээрэ баталагдаха ёһотой. Постын тэшүүдэй нэгэниинь хутэлбэрилэгшөөр томилогдодог. «Комсомольско хиналтын» пост комсомольско организациин хутэлбэри доро хүдэлмэрилдэг. Мүнөө үбһэ, таряа хуряалгын энэ халуун үедэ «Комсомольско хиналтын» пост хадаа һайнаар хүдэлмэрилхэ, бригада бүгэдэдэ, звено бүхэндэ, сабшалан дээрэ, ток дээрэ, комбайнда ба ороохо зөөлгын газарта нарин нигта хиналта табиха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа ажалай бүтээсын түлөө, хуряалгын шанарай түлөө, бүхы механизмуудые зүбөөр ашаглахын түлөө эрид тэмсэхэ зэргэтэй. Эдэ зорилгонуудта харша ямарханшье һэдэлгын гараа һаа, «Комсомольско хиналтын» пост тэрэ доронь колхозой правленидэ гү, али МТС-эй дирекцидэ мэдээсэжэ, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха ёһотой.

Ургаса хуряалгын ба гүрэндэ таряа тушаалгын үедэ таряа гээлгэтэй тэмсэхэ гээшэ хиналтын постын гол зорилгонь болоно.

Постын бүхы гэшүүд таряа гээлгэнтэй тэмсэлэй онсо удхашанар тухай ехэхэн ойлгууламжын хүдэлмэри ниитэ зоной дунда ябуулха уялгатай. Манай нэгэхэншье килограмм таряа аршалаа һаамнай колхоз, совхоз ба манай гүрэндэ тон ехэ туһатай байһые колхознигуудта эли тодо жэшээ, баримтанууд дээрэ ойлгуулха шухала.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа бүхы комбайнууд ба таряа хуряалгын бусад машинануудай зерноуловительнуудтай болголгодо ба комбайнай ябууд дунда ороохо тээхэ аргатай болголгодо, һолоомо бухаллаха оньһотой болголгодо хиналта табиха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа ургасаяа малда гэшхүүлхэһээ, түймэр болон хулгайһаа аршалха харууһалгые хинаха байна. Тогууд дээрэхи пожарна дружиные уһатай бочка, эльһэ, батор, хүрзэ ба хүнэгтэй байлгахые ороодохо байна.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа комбайнуудай хүдэлмэридэ тусхай анхаралаа хандуулха ёһотой. Горючи уһа саг соонь асархa, комбайнай бункерһээ ороохо ябууд дундань машинада тээхэ ябадал эмхидхэхые хинамжалха хэрэгтэй.

Постнууд ганса таряа хуряалгые түргэдхэхэ бэшэ, мүн гүрэндөө таряа тушаалгые хурдадхаха байна.

«Комсомольско хиналтын» постын гэшүүд бүхэли сүүдхэ соо таряа сохилго, һуниндөө таряа сомолго эмхидхэхэ зэргэтэй.

«Комсомольско хиналтын» пост хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые миил элирүүлгээр хизаарлаха бэшэ, харин тэрэнээ правлениин заседанинууд, комсомольско суглаанууд ба колхознигуудай хамтын болон бригадна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, тэдэ дутагдалнуудаа большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгын гуримаар усадхаха ёһотой.

«Комсомольско хиналтын» пост хадаа үбһэ хуряалгые ба таряа хуряалгые бүхы хабаарань ябуулхын түлөө юумэ бүхэндэ ехэхэн хиналтатай, зоригтой байха, гараһан дутагдалнуудые дары колхозой правленидэ гү, али МТС-эй дирекцидэ мэдээсэжэ, тэрэниие усадхахаар бэлэн байха ёһотой.

Л. Герасимова,
ВЛКСМ-эй Обкомой хүдөөгэй залуушуулай таһагай инструктор.

Эб найрамдалай хэрэгтэ һаалишадай оруулалта

Амгалан байдал хамгаалхын түлөө дэлхэй дээрэ агуухэ хүдэлөөн боложо байна. Бүхы оронуудай простой хүнүүд атомна зэбсэг хоримжолхын түлөө Стокгольмско Уряа доро гараа табижа, эб найрамдалай түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэхэ байһанаа мэдүүлнэд.

Стокгольмско Уряа доро гараа табиха зуураа, Зэдын аймагай Дэрэстэйн сомоной «Социализм» колхозой һаалишан, аймагай Советэй депутат Бунья Цыбеновна Цыденпилова болбол өөрынгөө даажа байһан гүүртын үнеэдһээ һу һаалгые эрид дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэб гэһэн уялга абаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо үгэеэ үнэн хэрэг дээрэ дүүргэхын түлөө нүхэр Цыденпилова эршэмтэйгээр тэмсэжэ эхилээ һэн. Нүхэр Цыденпилова болбол Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан, БМАССР-эй Верховно Советэй депутат Долгоржап Эрдынеевада, үнеэдэй һу үгэлгые дээшэлүүлхэ талаар өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай бэшэхыень гуйжа, бэшэг эльгээһэн юм. Тиин, нэгэтэ зооветһуралсалай һүүлээр Бунья Цыбеновна иигэжэ хэлээ һэн:

— Би һаяхан өөрынгөө бэшэгтэ харюу абааб. Үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайн шанартай тэжээл ба зүбөөр эмхидхэгдэһэн адуулга гол удха шанартай гэжэ нүхэр Эрдынеева бэшэнэ. Тиимэһээ бидэнэр зооветеринарна заабариие бүрин бэелүүлээд, малаа һайн шанартай тэжээлээр хангаад байгаа һаа, үнеэдэйнгээ ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ байнабди. Үнеэдһээ элбэг ехэ һу һаажа, Эхэ орондоо улам ехэ продукци тушааха арга боломжо колхоздоо олгохо гээшэ манай нангин зорилго мүн.

Тиин, тус гүүртынхид үнеэдээ научна заабариин ёһоор харууһалһанай ба адуулгыень жэшээтээр эмхидхэһэнэй ашаар бага бэшэ амжалта туйлаба. Гүүртын һаалишад урдынхида орходоо 160 литр һу үлүү ехээр үдэр бүри һаадаг болоһон байна. Гадна, гүүртынгээ малда эрхим тэжээл бэлэдхэхын түлөө һаалишад үбһэ хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эсэшэ сусашагүй ажалнай эб найрамдалай хэрэгтэ оруулалта гэжэ тэдэнэр һайн мэдэдэг.

Д. Жигмытов.

Уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ

Бурмонторгын Кяхтинска отделениин коллективүүд эб найрамдалай стахановска вахтада жагсажа, эд бараанайнгаа эрьесын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ.

№ 67 магазиные даагша Ладынская, тус магазинай галантерейнэ таһагые даагша Голобокова, продавецууд Малыгина ба Зубкова гэгшэд июль һарынгаа түсэбые 135 процент дүүргэбэд.

В. Чиркина.

Харгы заһабарилгын түрүү бригада

Үнгэрэгшэ зунай үедэ Бичурын аймагай «Ленинский путь» колхоздо харгы заһабарилгын тусхай бригада хүдэлмэрилһэн байна. Тус бригада (бригадирынь 74 наһатай Т. Слепнев) энэ жэлэйнгээ харгы заһабарилгын түсэбые 112 процент дүүргэнхэй. Тиихэтэйгээ хамта энэ бригада 1951 ондо хэгдэхэ хүдэлмэри дүүргэлсэһэн байха юм.

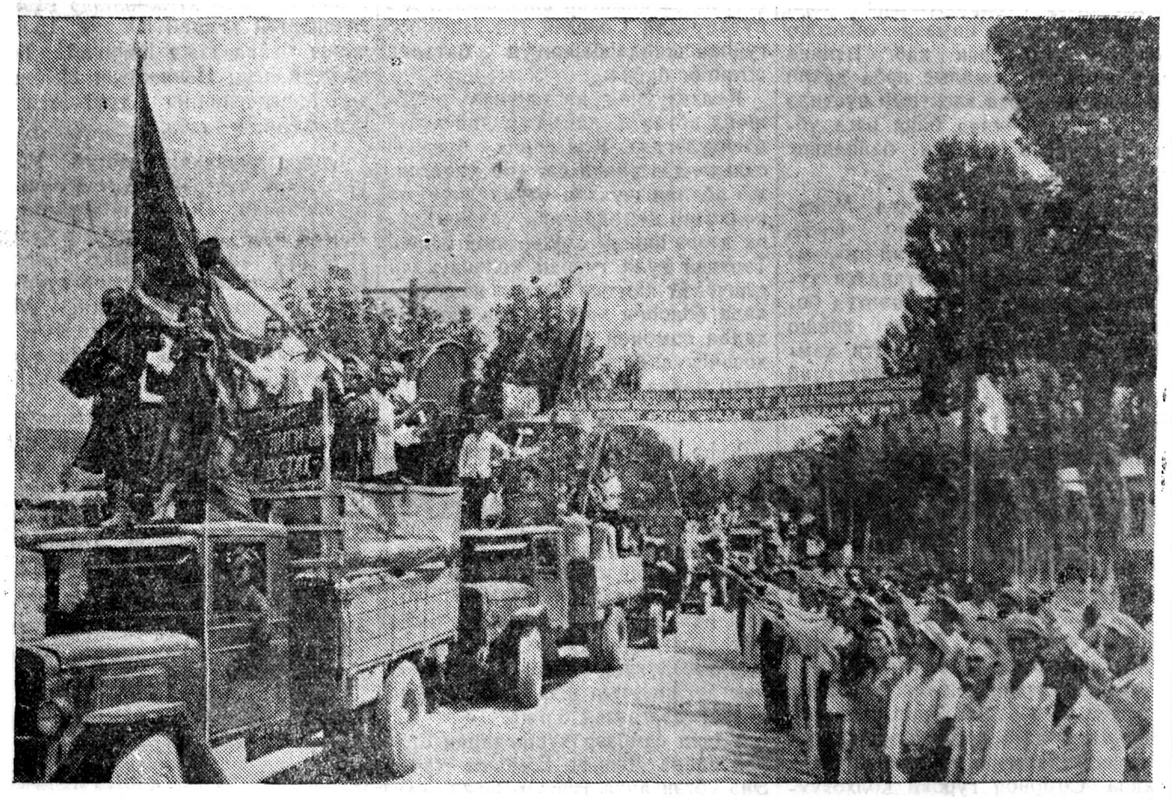

Узбекскэ ССР. Ташкентскэ областиин Паркентскэ районой колхозно тарялашад Стокгольмско Уряа доро гараа табиһанай һүүлээр гүрэндэ таряа тушаалгын темпые улам шангадхаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эб найрамдалда зорюулагдаһан улаан ашаан — районой центр—Паркент хүрэжэ ерэбэ.

ТАСС-эй фотохроника.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ВКП(б)-гэй Городской райкомой пленум

Һаяхан ВКП(б)-гэй Городской райкомой ээлжээтэ 3-дахи пленум болобо. Пленум дээрэ райкомой секретарь нүхэр Моссорова районой промышленна предприятинуудай 1950 оной түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялгануудаа бэелүүлгын ябаса тухай элидхэл хэбэ.

Районой партийна эхин организацинууд XVI областной ба X районно партийна конференцинуудэй тогтоолнуудые бэелүүлэн, бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба-хаагшадай коллективүүдые элсүүлжэ, тэдэнэй дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, хүдэлмэридөө нилээд ехэ амжалта түйлаһан байна гэжэ элидхэлшэ ба бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Мүнөө валова продукци гаргалгаар 7 һарын түсэб 103,4 процент дүүргэгдээ, мүн ажалайнь бүтэсэ нилээд дээшэлһэн ба тэдэнэй үнэ сэнгынь химдаруулагдаһан байна. Район соохи социалистическэ мүрысөөндэ горпромкомбинадай, городской электростанциин, тоһоной базын, архиин заводой, махоркын фабрикын коллективүүд түрүү һуури эзэлжэ ябанад.

Горпромкомбинадай коллектив Лидия Корабельниковагай ба Ф. Кузнецовой материал алмаха уряае халуунаар үгтан абаад, хүдэлмэрилжэ байна. Уряа дэмжэхэ патриотическа хүдэлөөе, эсхэлгын цехын стахановец-мастер нүхэр Ёздин үүсхэһэн байна. Энэ үүсхэлыень бүхы хүдэлмэришэд дэмжэн абаа. № 3 сабхинай мастерской 42 пар сабхинай материал алмажа, тэрээгээрээ 8 үдэр ажаллаа, гуталай мастерской 30 пар арбилжа—4 үдэр, мүн комбинат бүхыдөө 2-дохи квартал соотоо 100 пар сабхинай материал гү, али 19 мянган түхэриг алмаһан байна.

Энэ патриотическа эхилэлтые оёдолой ба махоркын фабрикануд, мүн бусад предприятинууд дэмжэн абаа.

Городской электростанциин парторганизациин секретарь нүхэр Диканов нийтэ-политическэ хүдэлмэриин ашаар хайшан гэжэ социалистическэ мүрысөөе үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлһэн тухайгаа хөөрөө. Мүрысэһэн 276 хүнүүдһээнь мүнөө 15-нийнь жэлэйнгээ түсэбые 1,5—1,5 дахин дүүргэнхэй. Турбинын үнинэй машинист нүхэр Русин ба ахалагша кочегар нүхэр Карпенко гэгшэд 4 жэл хахадай туршада сталинска табанжэлэйнгээ түсэбые 1,5—1,5 дахин дүүргэ.

Госпивзаводой директор нүхэр Пизелкин түс заводой коллективэй жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 хүрэтэр дүүргэхые мүрысэһэн тухай хэлэбэ. Коллективэйхид Арууехэ Октябрьска революциин 33-дахи ойн үдэртэ жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, ехэхэн амжалтануудые туйлана. Энэ уялгаяа тэдэнэй дүүргэхэнь лабтай. Заводой коммунистнууд ажалай үндэр бүтээсын жэшээ харуулна. Коммунистка нүхэр Поздеевагай толгойлдог цех эб найрамдалай стахановска вахтада жагсан, жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаа. Түс цехынхид халаанайнгаа түсэбые хододоо 200 — 300 процент дүүргэжэ, абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр гүйсэлдүүлжэ байна.

Гэбэшье, эдэ амжалтануудай хажуугаар районой промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ багабэшэ дутагдалнууд бии гэжэ элидхэлшэ ба бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Волхавитинова (кондитерска фабрикын парторганизациин секретарь), Воробьев (хлебокомбинадай директор), Воронина (хлебозаводой парторганизациин секретарь), Дащанников (районой прокурор), Чуян («Красный восток» промартелиин парторганизациин секретарь) ба Ушакова («Победа» артель) гэгшэд өөһэдынгөө предприятинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые элирүүлээ. Тэдэнэр хадаа БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи промкооперациин Управлениин, «Ростлавхлеб» трестын ба БМАССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерствын ажлһөө хүтэлбэри һула байна гэбэд. Мүн тэдэнэр ВКП(б)-гэй райкомой бюро партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ бодото туһаламжа хүргэхэ, нийтэ-политическэ болон партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриие хүсэд шангадхаха ёһотой гэһэн эрилтэ табиба.

ВКП(б)-гэй райкомой 3-дахи пленумэй хүдэлмэридэ ВКП(б)-гэй Обкомой промышленностиин таһагые даагша нүхэр Сурков ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой секретарь нүхэр Логушкин гэгшэд хабаадалсаа.

Нүхэр Логушкин болбол зарим промышленна предприятинуудай коллективүүдэй абаһан уялгануудаа муутаар дүүргэжэ байһан тухай ба ВКП(б)-гэй райкомой тэдэнние хүтэлбэрилгэдэхи дутагдалнууд тухай хэлэһэн байна. Саашань нүхэр Логушкин промышленна предприятинуудай продукци гаргалгын шанарые һайжаруулха туша тэдэнэрэй урда практическа зорилгонуудые табиһан байна. 1950 оной түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эхин парторганизацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, гаргаһан продукциингаа шанарыень дээшэлүүлхэ ба предприятинууд дээрэ культурна болбосон байдалые сахиха.

Дээрэ хэлэгдэһэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы тогтоол абтаба.

А. Кирдяшкин.

ҮБҺЭ ХУРЯАЛГЫН ТЕМПЫЕ ШАНГАДХАХАТАЯА ХАМТА СИЛОС ДАРАЛГЫЕ ХАА ХААНАГҮЙ ТҮРГЭДХЭХЭ

Га бүриһөө—30 центнер

Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэһэн Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Кушнарев) гэшүүдэй эрхим ажалай үрэ дүн мүнөө харагдажа байна. Эдэнэр Оронго голые хаажа, 300 гектар сабшалан уналаа һэн. Тэрэнэй ашаар түс колхоз энэ жэлдэ урдынхида орходоо 4-дахин ехэ ургаса хуряажа байна.

Колхозой гар хажууршад ба машинистнууд үндэр бүтээсын ба эрхим шанарай түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, зарим участогуудайнгаа гектар бүриһөө 30 центнер хүрэтэр үбһэ сабшана. Тэдэнэй дундаһаа машинистнууд Максим Черных, Федор Михайлов, Лифантий Яковлев ба бусад түрүү ажалаараа тусагаар шалгарнад.

К. Антонов.

Үбһэ хуряалгые амжалта түгэсөөр дүүргэнэ

«Колхозно ниитын малажалые тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй Обкомой II пленумэй тогтоолые хэрэг ажал дээрэ бэелүүлэн, Бичурын аймагай түрүү колхозууд үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээнь, Круминай нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Туймонов, парторганизациинь секретарь нүхэр Федотов) августын 5 болотор үбһэ сабшалгынгаа түсэбые 102,9 процент, сомолые — 90, силос даралгые — 80 процент дүүргэһэн ба 200 центнер набша мүшэр бэлэдхэһэн байха юм. Түс колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ колхознигуудые олоорнь элсүүлжэ, хуряалгые түргэн темпээр ябуулжа шадаһан байна.

Тэрэшэлэн Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр С. Бутаков, парторганизациинь секретарь Н. Бутаков) августын 5-да үбһэ сабшалгынгаа түсэбые 100 процент дүүргэбэ. Гадна, 600 центнер набша мүшэр бэлэдхэһэн байна. Мүнөө энэ колхозойхид үбһэ тэжээл түсэбөө гадуур бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Тэрэшэлэн «Красная звезда», «Красный боевик» колхозууд үбһэ сабшалгынгаа түсэбые дүүргээ.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэхэ зуураа, эндэхи зарим колхозууд таряа хуряалгые үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Жэшээнь, «Красная звезда» колхоз августын 5 болотор комбайнаар 40 гектар таряа хуряагаа. Мүн «Красный Боевик», Логовскиин нэрэмжэтэ колхозууд таряа хуряалгые муу бэшээр ябуулна.

Үбһэ хуряалгын бригадануудта агитационно-ниитын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан ябадал хадаа дурсагдагша колхозуудай тэжээл бэлэдхэлгынгээ хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нилээд нүлөөлөө. Тэжээл бэлэдхэлгын талаар айматай колхозуудай социалистическэ мүрысөөндэ Круминай нэрэмжэтэ колхоз илаһандa тоологдобо.

Г. Мунгалов.

Хуряалгынгаа темпые хурдадхана

Мухаршэбэрэй аймагай Сагаан-Шулуутайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай хоёр бригаданууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Энэ зорилгоор ажалайнгаа темпые улам шангадхаһан ба социалистическэ мүрысөөнэй долгиие улам ехээр дэлгэрүүлһэн байна. Тэрэнэй ашаар үдэр бүри 25 гектар сабшадаг, хуряадаг байгаа һаа, мүнөө үдэрэй 55 гектар хүрэтэр сабшадаг ба хуряадаг болоо.

Энэ үдэрнүүдтэ машинистнууд Д. Арьянова, Н. Гомбоева, Д. Цырендоржиева, Д. Дамдинов, Б. Балсанова, С. Дашинимаева гэгшэд улам эрщэтэйгээр ажаллажа байна. Тэдэнэр 3,5 гектар нормотой аад, үдэр бүри 5—5,5 гектар хүрэтэр сабшадаг болонхой. Тэрэшэлэн залуу хажууршад С. Лопилова, Д. Абидуева, Б. Батуева гэгшэд 0,6 гектарай орондо үдэр бүри 0,8 гектар сабшанад. Мүн үбһэ хуряалга дээрэ үдэрөөр хүдэлмэрилдэг—хүүгэдтэй эхэнэрнүүд ба һаалишад Ч. Дашибылова, С. Доржиева, Г. Бочиктуева, С. Батуева гэгшэд нормонуудаа үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай эрхим жэшээ харуулнад.

Д. Лопилов.

АСУУДАЛНУУДТА ХАРЮУ

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудаа ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ ба хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэ элсүүлэгдэһэн ажалшадта түлөөһэ үгэхэ гурим тушаа олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө асуудалнуудай ерэһэнтэй дашарамдалан, БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерство иимэ харюунуудые үгэнэ:

1. Асуудал. Тэжээлэй корнеклубнеплодуудай, бахчева болон силоснэ культурануудай ургаса хуряалгын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө, сабшалангай ба таримал ногоонуудай ургаса хуряалгын түсэбые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө колхознигууд ажалай нэмэлтэ түлөөһэ абаха эрхэтэй гү?

Харюу. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилһэн колхознигуудта ажалта үдэрһөө гадна, ажалай нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Совет өөрынгөө 1949 оной декабриин 19-нэй тогтоол соо БМАССР-эй колхозуудта иигэжэ дурадхана:

а) Тэжээлэй корнеклубнеплодуудай бахчева болон силоснэ культурануудай ургаса хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө бригада гү, али звенодо түсэбөө гадуур хуряаһан дурсагдагша культурануудай нэгэ тонно ургаса бүхэнэйнь түлөө 50 литр һү үгэхэ;

б) Сабшалангай мүн тэрэшэлэн таримал ногоонуудай ургаса хуряаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө бригада гү, али звенодо түсэбөө гадуур хуряаһан нэгэ тонно ургаса бүхэнэйнь түлөө 75 литр һү үгэхэ;

в) Ажалай нэмэлтэ түлөөһэн хадаа бригадын гү, али звеногой гэшүүдэй хоорондо колхозник бүхэнэй тэжээл ургуулха ба бэлэдхэхэ хүдэлмэринүүд дээрэ олоһон ажалта үдэрэйнь хэмжээгээр, хубаагдаха байна. Колхознигой зүбшөөлөөр ажалай нэмэлтэ түлбэридэ үгтэхэ һүн хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар һэлгэгдэхэ (эквивалентын ёһоор) болохо юм.

Үбһэ хуряалга ба тэжээл силосовалга дээрэ тогтоогдоһон норма мотоо үлүү ехэ ажал колхознигуудтэ үлүү хэһэн ажалайнь түлөө хоёрдахин ехэ хэмжээнэй ажалта үлдэтүлэхэ.

2. Асуудал. Тэжээл бэлэдхэлгын ба хүдөө ажахын культурануудые хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ городской болон городской поселогуудай ажалшадые элсүүлэн болохо гү, иимэ хүдэлмэринүүдэ элсүүлэгдэһэн ажалшадта ажалай түлөөһэ үгэхэ гурим ямар бэ?

Харюу. Тэжээл бэлэдхэлгын ба хүдөө ажахын культурануудые хуряалгын хүдэлмэринүүдтэ элсүүлэгдэһэн городской болон городской поселогуудай ажалшадые ажалай түлөөһэ үгэхэ гурим нь дондонойнгоо хэбээр үлөөгдөнө. ажалшадтай дүүрэнээр тоосохоо урда тээ колхозой правлени бол бол тэдэнэй олоһон ажалта үлдэ бүхэндэ нэгэ килограмм тарги авансаар үгэхэ байна. Мүн колхозтой договорой ёһоо нэгэ килограмм таряан килограмм хартаабхаар гү, ажалай хүдөө ажахын бусад продуктнуудаар һэлгэгдэжэ (эквивалентын ёһоор) болохо юм.

1950 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдтэ элсүүлэгдэһэн мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд хадаа һүүшын 3 һарынгаа салин хүлһэнэ 50 процентые хүдэлмэрилжэ байһан газарһаа абаха эрхэтэй.

Силостэ һайнаар бэлэдхэгдэһэн нүхэнүүд ба траншейнүүд хэрэгтэй

Колхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалда богонихон болзор соо тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тухай парти ба правительствын тогтоолые хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө республикын түрүү колхозууд эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Олохон колхозууд силоснэ түхеэрэлтэнүүдые байгуулан, адуу малдаа эрхим шанартай силос дарахын түлөө тэмсэнэ.

Жэшээнь, Байкало-Кударын аймагай колхозууд силоснэ барилганууде хэхэ түсэбөө 165,8 процент дүүргээ. 1558 тонно силосэй багтаамжатай нүхэнүүд ба траншейнүүд баригдаһан. 100 тонно силос хэхэ хахад башня байгуулагдаһан байна. Тэндэ силоснэ барилганууд типовой проектын ёһоор хэгдэдэг байха юм. Хүдөөгэй ба колхозно барилгын аймагай таһагай хүдэлмэрилэгшэд силоснэ барилганууде хэхэ хэрэгтэнь колхозуудта техническэ бодото туһаламжа үзүүлдэг, барилгын шанарые шангаар хинан шалгадаг байна.

Малай шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ анхаралаа хандуулһан, Закаменай аймагай колхозууд 2317 тонно силосэй багтаамжатай 67 типовой нүхэнүүд ба траншейнүүдые байгуулжа, силоснэ барилганууде хэхэ түсэбые 115,8 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн Бичурын, Заиграйн, Курумканай, Түнхэнэй, Тарбагатайн аймагууд силоснэ барилганууде хэхэ түсэбөө дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта, силос даралгын хаһа болзорой үнгэржэ байбашье, зарим аймагууд силоснэ нүхэнүүдэй ба траншейнүүдэй барилгые болошогүйгөөр таһалдуулжа байна. Жэшээнь, Хориин аймаг силоснэ барилганууде хэхэ түсэбые миил 12 процент, Кяхтын аймаг—31, Сэлэнгын аймаг—30, Хэжэнгын аймаг—29, Иволгын аймаг—34 процент дүүргэнхэй. Дурсагдагша аймагуудта силоснэ барилганууде техническэ заабариин ёһоор хэгдэнэгүй. Хэжэнгын аймагта баригдаһан силоснэ 17 нүхэнүүд ба траншейнүүдэй аяар долоониинь силос дарахаар бэшэ, муугаар хэгдэнэн байба. Жэшээнь, «Ленинэй зам» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ширабон болбол силос даралгын талаар нёдондонойнгоо алдуунуудые дахяад дабтажа байна. Түс колхоз нёдондо дарагдаһан 100 тонно силосэйнгээ миил 25 тонныень хэрэглээд, бэшыень үжөөжэрхиһэн байха юм. Иимэ үнэтэ шэмэтэ тэжээлэй гутаагдаһан шалтагаан хадаа силоснэ нүхэнүүдэй ханалагдангүй ба шабардагдангүй хэгдэжэ. тэдэнэй агаар ба уһа табидаг байһанһаа тохёолдоо. Иимээр баригдаһан нүхэнүүд ба траншейнүүд соо ямаршье тэжээлэй үжэхэ, гутаха байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Теэд, нүхэр Ширабон энээние мэдэхэгүй байшоо. Энлэхи газар доороҳи һабын уһанай 3—4 метр гүнзэгыдэ байбашье, түс колхозойхид силоснэ нүхэнүүдые миил 1,2 метр гүнзэгытэйгөөр, 1,5 метр үргэнтэйгөөр малтадаг байна. Тэрэ мүртөө нүхэнүүдээ ханалдаг гүй.

Иимэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, колхозно ниитынгээ малажалда һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхэ тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй өөһэдынгөө харюусагые маргаһыень гэршэлнэ. Тиихэдэ, хүдөөгэй ба колхозно барилгын аймагай таһаг түс колхозой хаһа саг соонь техническэ туһламжа үзүүлээгүй, энэ хүдэлмэри хүтэлбэрилэлгые өөрөө бүтэхэдэ орхижорхиһон ба хинаһата шалгалта хээгүй байшоо. Зоотехнэргэжэлтэдшье энэ хүдэлмэриин хажуу тээ байха юм.

Иволгын аймагай «Авангард» колхоздо мүн иимэ ушар үзэгдэнэ. Тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гольский хадаа 30 тонно силос ханалагдаагүй нүхэнүүд соо дараа. Тэжээл силосовалгадаа дээрэ голодһо гаргаһанайнгаа түлөө нүхэр Гольский харюусалгадаа хабаадуулагдаһан байна гэбэшье, колхозойнь адуу мал ехэ хохидолдо орохоо бшуу. Тэрэшэлэн Яруунын аймагай «Путь Сталинаа», Ленинэй ба 17 партконференциин нэрэмжэтэ колхозуудта силоснэ барилганууде байгуулга дээрэ мүн лэ голодһон гаргагдаһан байгаа.

Силоснэ нүхэнүүд ба траншейнүүдые газар доороҳи һабын уһанай абахагүйгөөр хэхэ гээшэ тоо шухала техническэ услови болоно. Гэхэтэй хамта, Сэлэнгын аймагай «Социализм» колхоз силоснэ дурбэн нүхэнүүдые һабын уһанай дутэ байһан газарта малтажа, уһанда абхуулһан байна. Энэ ушарта силоснэ нүхэнүүдые һабын уһанһаа 50 сантиметр дээрэ хэжэ, газарһаа дээшэ модон барилга (хахад башня) байгуулха шухала байгаа.

Силоснэ нүхэнүүд ба траншейнүүд заабол ханалагдажа, зуураанаар шабардагдаһан ба оёортонь мүн лэ шала (20—25 сантиметр зузаантайгаар) хэхэ, тэрэнэ дээрэ хабтагай дэбдигдэхэ ёһотой. Силоснэ нүхэнүүд ба траншейнүүд агаар, уһа табиһагүйгөөр хушагдаха, мүн дээрэ һарабшатай байха зэргэтэй.

Һайнаар түхеэрэгдэһэн силоснэ барилганууд соо һайн шанартай силос дараха гээшэ колхозно ниитын малажалда нэмэлтэ тэжээл хангаха, малажалые хүчжөөлгын 3 жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда нилээд нүүлөөлхэнь дамжаггүй.

Б. Петухов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи хүдөөгэй ба колхозно барилгын хэрэгые эрхилхэ Управлениин ахалагша инженер.

Хүгжэлтын шэнэ шата

Зунай эхин һара...

Гэрэй һүүдэртэ хэдэн колхознигууд—үбгэд хүгшэд сугларада, залуухан агитаторай хөөрөөе анхаралтайгаар шагнажа һууба. Үбһэ хуряалгада гараха сагай дүтэлжэ байһан үе туладань, үбһэ хуряалгада хаана, ямараар бэлэдхэжэ байһан тухай, адуу малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхые хүсэһэн түрүү хүнүүдэй уялганууд тухай һонирхолтой статьянуудые агитатор газетэнээ унша-на.

Хөөрэлдөөн дүүрэхэ дүтэлһэн байгаа гэбэшье, агитаторай уншажа үгэһэн нэгэ статья эндэ байгшадай анхаралые илангаяа ехээр хандуулба. Энэ статья доторнь Московско областиин жэжэ колхозуудые бэхижүүлгэ тухай хэлэгдэнэн байгаа. Жэжэ колхозуудай ниилэжэ, томонууд болоһон тухай, энэ колхозой бүри ехээр хүгжэлгын шэнэ шатада ороһон тухай эндэ һуугшад мэдээ һэн.

Эхилэгдэнэн хөөрэлдөөн газетнэ статья тушаа байбашье, тэрээнһээ уламжалан өөһэдынгөө колхозой байдал тухай хөөрэлдэнэниинь мэдээжэ.

—Манай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соо багахан колхозуудай нэгэн гээшэ. Хүршэ һууһан кимэйхидһээ олон жэлээр гэгдээбди. Юундэб гэхэдэ, манай колхоздо бии байгаа арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй гээшэ хар — гэзд Содном үбгэн өөрынгөө һаналые хэлэнэ.

—Нүхэд, юрэдөө ходол мэгдүү һанбагайдажа байхынгаа орондо, «КИМ» колхозтой ниилэел. Һаяхан городһоо бусахадаа, Заганай дабаае ороһожо дабаабди. Теэд, хадын бооридо ябахадамнай «КИМ» колхозой центр ямар-нэгэн город шэнгээр яларан харагдажа байбал. Ороҳон болоошье һаань, энэ колхозойхид электрын гэрэл доро электрохюрөөгөөр модо хюрөөдэнэ, тээрмэ хүдэлгэнэ. Энээнэй урда тээ электростанци тухай хэды ехээр һонирходогшье һаа, тэрэнэй ашые иимээр ойлгожо абаагүй гээшэ һэн хаб. Һүниие үдэр болгохо, ажалые арба дахин хурдадхаха арга электрын хүсэндэ байна гээшэ,—гээд баһа нэгэ үбгэн өөрынгөө һанаһан байһаниие хуу хэлэбэ.

Энэ үдэр гансахан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, мүн «КИМ», Крупскаягай нэрэмжэтэ колхозуудта хамтаралга тухай асуудалаар хөөрэлдөөнүүд болоһон байгаа. Тэрээнһээ хойшо Заганай гурбан колхозуудта хамтаралгын асуудал колхознигуудай тон һонирхолтой хөөрэлдөөниинь болоһон юм.

Колхозник бүхэн артелиингээ ажахые улам саашадань хүгжөөхын тулада колхозуудаа хамтаруулха гэжэ шиидээ.

Хамтаралгын асуудалаар колхознигуудай хөөрэлдөөн хадаа агитаторнуудай һайнаар хүдэлмэрилһые харуулаа. Агитаторнууд колхозник бүхэндэ ойлгосотойгоор хөөрэжэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые бадаруулһан байна. Тиин, энэ хөөрэлдөөе бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэри ябуулха шухала байба. Сомоной гурбан колхозуудай правлениинүүд, парторганизацинууд ба сомсовет нютагайнгаа колхозуудые хамтаруулжа бэхижүүлхэ асуудалаар суглааануудые хэхэ тухай шиидхэбэринүүд гаргаа һэн.

Гоё һайханаар шэмэглэгдэнэн клубууд соонь гурбан колхозой колхознигуудай хамтын суглаанууд нэгэ үдэшэ хэгдээ. Тэдэ суглаанууд дээрэ тон адли—хамтархые хүсэнэн ба хамтаралга зүбшөөхыень аймагай ажалшадай депутадуудай Советэй гүйсэдкомһоо гүйһан шиидхэбэринүүд баталан абтаһан байна.

Колхозуудаа нэгэдүүлхэ зүбшөөл абтаа, колхознигуудай хүсэл бэелүүлэгдээ. Колхозник бүхэнэй сэдьхэлдээ удаан саг соо хадагалжа ябаһан шухала асуудалнуудые колхозно демократиин үндэһэ һуури дээрэ шиидхэхэ хэрэгтэй болоо. Тэрэнэй тула гурбан колхозуудай гэшүүдэй хамтын суглаа хэхэ шухала болоһон байгаа. Энэ суглаан хадаа сомоной ажалшадай —колхознигуудай түүхэтэ һайндэр болохо байна бшуу.

* * *

Хуһа, нарһаар баян Заганай шэлын үбэрэй Шэбэртэ горхоной эрьедэхи талмай дээрэ гурбан колхозуудһаа хүнүүд олоороо суглараба. Талмайн тэг дунда һандалинууд, суглааанай президиумэй стол табнатай. Парти ба Правительствын вождьнорой портредүүд толорон харагдана. «Жэжэ колхозуудые нэгэдүүлгэ хадаа хүдөө ажахые хүгжөөлгын шэнэ шата» гэһэн лозунг дэлгэгдэтэй байна.

Улаан сэмбээр хушагдаһан столой саана Дылгэр Гомбоев ерэнэ. Энэ үбгэн анха түрүүн Заган нютагта колхозуудые эмхидхэгшэдэй нэгэн байһан юм. Мүнөө сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ тулдаа энэ суглаае нээбэ.

Колхозой правлениин түрүүлэгшые ба гэшүүдые, шалгалтын, инвентаризационно комиссиинуудые һунгаха тухай асуудалнуудые хэлсэхэ дурадхал абтаба. Хэлсэхэ асуудалда ороҳоһоо урид колхозоодоо нэрэ үгэхэ ёһотойбди гэһэн дурадхал оробо. «Коммунизм» гэһэн нэрэ үгэхэ гэһэн дурадхалые бүгэдөөрэн һайшааба.

Нэгэдэхи асуудалаар Доржи Цыренжапов үгэ хэлээ.

— Олон юумэ хэлэхэгүйб. Колхозно ажахые хүгжөөлгэдэ ехэхэн дүршэлтэй хүмнай Юндэн Цыбикович байна гэжэ һананаб. Тиимэдэ, Юндэн Цыбикович Цыбиковые правлениингээ түрүүлэгшээр һунгаябди, — гэбэ.

Ондоо дурадхал ороогүй. Ушарынь, энэ нүхэрэй хүтэлбэрилхы шадабаряар, «КИМ» колхозой нютагтаа түрүүлэн ябадаг, ажахын талаараа гансашье аймаг соогоо бэшэ, республика дотороо суурхажа байхыень мэдэнэбди. Мүн правлениин гэшүүд, шалгалтын ба инвентаризационно комиссиин гэшүүд һунгагдаа.

Гурбан колхозой хамтаралгада зорюулагдаһан ниитын зугаа нааданай боложо байха үедэ шэнэ һунгагдаһан правлени түрүүшынгээ зүблөө хэбэ. Үбһэ хуряалгые хурдадхаха ба таряа хуряалга, тушаалгые эмхитэйгээр ябуулха тухай асуудалнууд тэндэнь хэлсэгдэжэ, тусхай хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаһан байна. Мүнөө тэрэнээ бэелүүлжэ эхилээ.

Иигэжэ, Бичурын аймагай Заган нютагта гурбан колхозууд хамтаран, шэнээр байгуулагдаһан «Коммунизм» колхоз саашанхи хүгжэлтынгөө шэнэ шатада оробо.

А. Шулунов.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдтэ зорюулагдана

ҺУРАХА, ҺУРАХА БА ҺУРАХА

В. И. ЛЕНИН.

Багшанарай августовско зүблөөнүүд

Бүгэдэниитэ үхибүүдэй долоон-жэлэй һуралсал бэелүүлгын хоёрдохи жэл— 1950—51 оной һуралсалай шэнэ жэл ойртобо. Энэ хадаа коммунизмын замаар урагшаа дабшан ябагша советскэ арадай культурада шэнэ дэбжэлтэ асарха жэл мүн.

Иосиф Виссарионович Сталинай үүсхэлээр, «Бүгэдэнитын уялгата эхин һуралсал тухай» СССР-эй ЦИК ба СНК-гэй тогтоолой гараһанһаа хойшо 20 жэл болоһоной ой энэ оной августын 20-до хүсэхэ байна. Энэ 20 жэлэй ойе манай советскэ багшанар бага наһатаниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгын ба һургалгын шэнэ амжалтануудаар угтаба.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ хэдэн олон һургуулинууд ба багшанар бүхы һурагшадай эрхим һайн успеваемость хангаа, шадабритай ба дадалтай болгоо. Түрүү багшанар науканууудай үндэһэ һууриие һурагшадта һайнаар ойлгуулха ба моральна эрхим шэнжэ шанар олгон хүмүүжүүлхэ үльгэр жэшээнүүдые харуулһан байна. Тиин, тэдэнэр хадаа һурагшадай хоёр жэлдэ нэгэ класстаа һууха ябадалые усадхаха проблемын амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ болохо байһые дахин тодоруулаа. 1950—51 оной һуралсалай жэлдэ энэ проблемые саашадаа гүнидхэхын түлөө бүхы багшанарай ба арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй оролдолго зорюулагдаха ёһотой.

Аймагуудай ба районуудай багшанарай зүблөөнүүд дээрэ һургуулинуудай үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй дүнгүүд ба һуралсалай шэнэ жэлдэ үхибүүдые һурганхүмүүжүүлхэ хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ ушартай.

Гэгээрэлэй Министрын приказай ёһоор, багшанарай зүблөөнүүд августын 25-һаа 30 хүрэтэр үнгэрэгдэхөөр хараалагдаа. Зүблөөнүүд дээрэ хоёр элидхэл: түрүүшынхинь — һургуулинуудай 1949—50 оной һуралсалай жэлдэ хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1950—51 оной һуралсалай жэлдэ бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд тухай, хоёрдохинь — аймагууд ба районуудай гэгээрэлэй таһагуудай шухалада тоолоһон асуудал табигдаха байна.

Багша бүхэн һуралсалай шэнэ жэлдэ өөрынгөө заадаг предмедээр һурган-хүмүүжүүлгын шанар улам һайжаруулха тухай асуудалые августовско зүблөөнүүд гол болгон зүбшэлхэ зэргэтэй. Тиихэдээ өөрынгөө зорилгонуудые хүсэд һайнаар ойлгуулхынь тула багшанарай творческо бодол, тэдэнэй творческо дүй дүршэлые бодото дээрэнь элирүүлхэ трибуна болгогдохо ёһотой. Гэгээрэлэй таһагай хүтэлбэрилэгшэ хадаа тон һайнаар бэлэдхэһэн, педагогическа удхашанараар баян элидхэл хэхэ уялгатай. Багшанар хадаа тэдэнэй хүдэлмэридэ хүсэд һайн политическэ ба педагогическа шэнжэлэл хэхээр бэлэдхэгдэһэн элидхэл хүлеэнэ.

Бүхы һургуулинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха, бүхы багшанарай һургалгын шанар ба хүмүүжүүлгын идейностиие болон нүлөөлэлые дээшэлүүлхэ арга методүүдые зүблөөнүүд дээрэ тодорхойлхо шухала. Һургуулинуудай ба багшанарай ажал-ябуулгаһаа гадна, мүн арадай гэгээрэлэй таһагай аппарадай хүдэлмэри түс зүблөөнүүд дээрэ харуулагдаха.

Илангаяа бурят-монгол һургуулинуудай хүдэлмэриие хаража үзэлгэдэ зүблөөнүүдэй онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Мүн бэлэдхэлэй классуудай дүй дүршэлые согсолжо харуулха шухала. Бурят-монгол һургуулинуудтахи зааглые (долоодохи класс хүрэтэр) һурагшадай түрэлхи хэлэн дээрэ ябуулха тэһэн зорилго бэелүүлхэ практическа хэмжээ-ябуулганууде тодорхойлхо, бурят-монгол һургуулинуудта ород хэлэндэ һургалга ба һурагшадай ород хэлэ шудалалые шэнжэлхэ хэрэгтэй. Хэрбээ зарим һурагшадта предмедые һайнаар ойлгуулагдаһан аад, зарим һурагшадта тиимэ хүсэдөөр ойлгуулагдаагүй байгаа һаань, багшын хүдэлмэриие һайнда сэгнэжэ болохогүй.

Бүхы хэрэг гансал багшанарһаа болохо гэжэ һанабал буруу. Һургуулинуудай хүдэлмэриие нинтэ дээрэнь зүбөөр эмхидхэхэ, һургуулинуудта, багшанарта тодорхой, большевистскэ хүтэлбэри хангаха гээшэ ёхэ удхашанартай.

Зарим аймагуудта пленарна заседаниин хоёрдохи элидхэлынь урогой аша үрые дээшэлүүлхэ ба һурагшадай гэртээ дүүргэхэ һуралсалай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ тухай асуудалда зорюулагдана. Нилээд олон аймагуудта багшанарай идейно-политическэ ба ажалай мэргэжэл дээшэлүүлхэ, олониитын дунда дүүргэхэ ажал-ябуулга тухай ВКП(б)-гэй айкомой секретариин элидхэл хоёрдохи асуудал болгон табигдана.

Аймагуудай партийна организациһаа туһаламжа абажа, арадай гэгээрэлэй таһагууд болбол һуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха, багшанарые бүри үндэр идейнэ хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ, августовско зүблөөнүүдые үрэ ехэтэйгээр үнгэргэжэ, принципиальна большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ дэлгэрүүлхэ шухала.

З. Винокур,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын һургуулинуудай таһагай начальник.

Шухала зорилго

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ манай республикын городуудай ба аймагуудай 2000 үлүүтэй залуушуул ажалһаа һамшангүйөөр һурааһан байгаа. Хүдэлмэришэн залуушуулай 6 һургуулинуудта болбосоролой аттестат абаха экзаменууд баригдаа. Тиихэдэ 200 тухай хүн 7 класс дүүргээ.

Гэбэшье, түс һургуулинуудай зарим һурагшад өөһэдынгөө дура зоргоор ябашадаг, успеваемостинь үшөөл доодо хэмжээндэ байна. Һуралсалаа орхихо ябадалтай эрид тэмсэхэ зорилго 1950—51 онуудай һуралсалай жэлдэ бидэнэй урда табигдана. Иимэ хүдэлмэри шэнэ наборой хэгдэжэ эхилхэтэй хамта ябуулагдадаг. Хэрбээ предприяти, колхоз, эмхи зүгээнуудта ойлгууламжын хүдэлмэринин һайнаар ябуулагдаа һаань, залуушуулай олоороо һургуулида ерэхэнь мэдээжэ.

Залуушуулай һургуулинуудай дирекциинүүд һурагшадайнгаа үйлэдбэри дээрэхи условинүүдые һайтар мэдэхэ уялгатай. Предприяти, эмхи зүгээн болон колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд залуушуулай һургуулинуудай һурагшадые элдэб ажалда оруулжархидаг. Тиихэдээ һуралсалдань һаад түбэг ушаруулхаһаа гадна, Правительствын заабариие эбдэнэ. Энэ мэтын ябадалтай тэмсэхэ тон шухала.

Зарим хүнүүд удаан саг соо һуралсаагүй байгаад, залуушуулай һургуулинуудта ородог. Тэдэнэрэй элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушархань элитэ. Гэбэшье, һуралсалайхүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зүбөөр табигдаһан байгаа һаань ямаршье бэрхэшээл дабагдаха. Һуралсалай бүхы процессые зүбөөр эмхидхэбэл, бэеэ даажа хүдэлмэрилхэ, номуудые хэрэглэхэ, конспект хэхэ ба бүсад дадалнууд һурагшадта түргөөр олгогдоно.

Бэлэдхэлэйнгээ ба һуралсаха условиингоо талаар хоёрондоо илгаатай хүнүүд залуушуулай һургуулинуудта абтадаг. Тиимэһээ, һурагшадта түс тустань зохихоор хандажа, хүн бүхэнэй условиие мэдэхэ гээшэ шухала асуудал мүн. Зүгөөр, зарим һургуулинуудта энэ хэрэг шиидхэгдээгүй байһаар.

Хүдэлмэришэн, илангаяа хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай өөрсэ условинь багшанарай урда ехэхэн эрилтэ табина. Багашуулай һургуулинууд шэнгеэр һуралсалайнь процессые эмхидхэхэ авагүй. Залуушуулай һургуулинуудай һуралсалай богонидхогдоһон болзор хадаа багша бүхэнэй һайн түсэбтэй, ажалай шанга заршамтай байхые эринэ.

Классна хүтэлбэрилэгшэд нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ ушартай. Тэдэнэр шадабари, дүршэл ехэтэй багшанарһаа томилогдоно. Тэдэнэр классһаа ба һургуулиһаа гадуур ябуулагдаха хүмүүжүүлгын ба политическэ хүдэлмэри толгойлно.

А. Шенкман,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министерствын хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай инспектор.

Иволгын аймагай Ганзуринай эхин һургуулиин багша В. Жданова гэгшэ һурагшадтаа тэдэ сэсэгүүдэй ба ургамалнуудай тухай хөөрэжэ байна. **М. Минеевай** фото.

Комсомольско ба пионерскэ организацинуудай үүргэ

«Һургуулидахи комсомольско хүдэлмэри тухай» ВЛКСМ-эй XI съездын тогтоолые дүүргэлтэ болгон, республикын һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

1949—50 оной һуралсалай дүнгүүд хадаа комсомольско ба пионерскэ организацинууд һурган хүмүүжүүлгын зорилгонуудта ажалябуулгаяа зорюулжа, багшанарай коллективтэй нигта холбоотойгоор хүдэлмэрилэн, комсомолецуудай ба пионернүүдэй успеваемостие дээшэлүүлгэдэ нилээд ехэ үрэ туйлаа гэжэ харуулна. Һурагшадай эрдэм мэдэсэ үргэдэһэн ба гүнзэгырэһэн байна. Табан комсомольско организацинууд, 20 пионерскэ дружинануд ба отрядуд 100 проц. успеваемостьтайгаар һуралсалай үнгэрэгшэ жэлые дүүргээ.

Хэдэн олон пионернүүд ба комсомолецууд имагта «4» ба «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр жэлээ дүүргэһэн байна. Алтан ба мүнгэн медальнуудаар шагналгада табигдаһан 10 һурагшадһаа 9-ниинь комсомолецууд.

Республикын һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд союздоторой ба пионерскэ хүдэлмэриин шанарые һайжаруулаа, комсомольско суглааануудые, пионерскэ сборнуудые бүри эмхитэйгээр үнгэргэдэг болоо. Комсомольско, пионерскэ даабаринууд зүбөөр хүбаарилагдадаг, классһаа гадуур ябуулха общественнэ хүдэлмэри һурагшадта адли тэгшээр үгтэдэг байна. Һурагшадай эрдэм мэдэсээ үргэдхэхэ гүнзэгыдхэхэ ябадалда һаад түбэг ушаруулагдахаяа болёо. Комсомольско тематическа суглааануд, вечернүүд ба пионерскэ предметнэ сборнууд классһаа гадуурхи хүдэлмэриин гол формонууд болоһон байха юм.

Тиигэбэшье эдэ амжалтануд үшөөл багаа гээшэ. Комсомольско ба пионерскэ бүхы организацинууд барандаа хүдэлмэреэ шэнэдхэн табижа үшөө шадаадүй. Комсомолецуудай ба пионернүүдэй нилээд горьтойхон хубинь намар экзамен үгэхэ ба хоёрдохёо нэгэ класстаа һууха болоһон байна.

Улан-Удын Пригороднэ районой, Торинн, Хэжэнгын, Прибайкальска ба бүсад аймагуудай һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинуудта ВЛКСМ-эй XI съездын тогтоолые дүүргэхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Кяхтын аймагтахи 409 пионернүүдһээ 144-нь хоёрдохи жэлдээ нэгэ класста һууха болоо, 265 пионернүүд намар экзамен үгэхэ боложо гараа.

Республикын һургуулинуудай олонхи комсомольско ба пионерскэ организацинууд багшанартай ба багшанарай комсомольско организацинуудтай нигта холбоо байгуулаагүй. Һурагшадые һургалга ба хүмүүжүүлгэтэй холбоотой асуудалнуудые педагогическа коллективүүдэй урда тон үсөө табигдаг байгаа. Жэшээлхэдэ, һуралсалай кабинедүүдые бии болгохо, тэдэниие хэрэгсэлээр хангаха тухай асуудал долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудай комсомольско суглааануд дээрэ ородоо хэлсэгдээгүй. Теэд, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ республикын олохон һургуулинуудай һуралсалай кабинедүүд хэрэгсэлээр хангаагүй байһан юм.

Һургуулиин комсомольско ба пионерскэ организацинуудай нинтын хүдэлмэринь һурагшадай һурахадаа хадуужа абаһан эрдэм мэдэсые бэхижүүлхэ, гүнзэгыдхэхэ ба үргэдхэхэ хэрэгтэй зорюулагдаха ёһотой гэжэ ВЛКСМ-эй XI съезд заагаа. Һурагшадай өөһэдөө ном уншаха, дадал олохо, сагаа зүбөөр эмхидхэхэ, сочинени бэшэлгые шудалха ябадалнуудтань һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд туһалха уялгатай.

Комсомольско, пионерскэ организацинууд һургуулинуудта предметнэ кружогуудые эмхидхэлгээр үүсхэл гаргаха, тэдэнэй хүдэлмэринь үзэһэн материалаа һурагшадай үргэдхэхэ ба гүнзэгыдхэхэ ябадалда зорюулагдаха ёһотой.

Классһаа гадуур эмхидхэгдэһэн хүдэлмэри хадаа һурагшадай, марксистско-ленинскэ бодолоор зэбсэглэлгэдэнь туһалха зэргэтэй. Общественно-политическэ темээр, коммунистическэ парти ба тэрээнэй вождьнор Ленин, Сталин тухай, манай социалистическэ Эхэ орон тухай лекциинуудые, элидхэлнүүдые үргэнөөр эмхидхэхэ шухала.

Республикымнай һургуулинуудай комсомольско ба пионерскэ организацинууд эдэ бүхы ехэшье, туһатайшье хүдэлмэреэ багшанарай, классна хүтэлбэрилэгшэдэй ба багшанарай комсомольско организацинуудай зүгһөө дэмжэлгэтэйгээр, туһаламжатайгаар бэелүүлжэ шадаха гэжэ найдагдана.

М. Шведкова,
ВЛКСМ-эй Обкомой һурагша залуушуулай ба пионернүүдэй дундахи хүдэлмэри эрхилхэ секретарь.

1949—50 онуудай һуралсалай хүдэлмэриин дүнгүүд ба зорилгонууд

Г. ЦЫГАНКОВ,
БМАССР-эй гэгээрэлэй Министр

1949 — 50 онуудай һуралсалай жэлэй турша соо советскэ һургуулинуудай ажабайдалда ехэ удхатай событинууд болоһон байна. 4-дэхи класс дүүргэһэн бүхы һурагшадые 5-дахи класста оруулха тухай Союзай правительствын тогтоол гараһан байна. Һургуулинуудай һуралсалай-материальна базые бэхижүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Һуралсалай хэрэгсэлээр һургуулинуудые бүрин хангаха зорилгоор Улан-Удэ городто РСФСР-эй Главснабпросой магазин нээгдээ.

Һургуулиин шэнэ байрануудые барилгада манай правительство ехэ анхарал хандуулна. Энэ жэлдэ Улан-Удэдэ 2, Зэдын, Иволгын аймагуудта нэгэ-нэгэ һургуули баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Мүн Пригороднэ райондо, Шахтинска хүдэлмэришэдэй поселогто, Тимлюйскэ цементнэ заводто, Прибайкальска, Торинн, Кударын аймагуудта шэнэ һургуулинууд баригдажа байна.

Үхибүүдэй физическэ хүмүүжэлые һайжаруулха зорилгоор РСФСР-эй правительство хэдэ хэдэн түсхай шиидхэбэринүүдые гаргаһан байха юм.

Ленинскэ комсомолой XI съезд һургуулидахи комсомольско ба пионерскэ организацинуудай хүдэлмэри һайжаруулха дайшалхы программа хараалһан байна. Тэрэшэлэн «Һургуулинуудай һурагшадые удаадахи класстань оруулха ба дүүргэлгын экзаменууд, болбосоролой аттестат абаха экзаменууд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоол хадаа манай һургуулинуудай хүдэлмэриие улам һайжаруулха угаа-ехэ удхашанартай документ мүн.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, советскэ һургуулинуудые хүгжөөлгэдэ ба бэхижүүлгэдэ парти ба правительствын, нүхэр Сталинай зүгһөө али зэргын ехэ анхарал табигдадаг байһые гэршэлнэ.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ бэлэдхэл урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд һайнаар ябуулагдаа һэн. Һургуулинуудай олохон гэр байрануд, интернадууд саг соогоо заһабарилагдаһан, түлеэ түлишэнь сүм бэлэдхэгдэһэн байгаа.

Дүрбэн класс дүүргээгүй үхибүүдые һургуулида олоор оруулхын тула Заиграйн, Баргажанай, Хойто-Байгалай аймагуудта ба Улан-Удэдэ 8 эхин һургуули шэнээр нээгдээ. Хүдөөгэй 22 эхин һургуулинуудай база дээрэ долоон жэлэй һургуулинууд нээгдэнхэй, Улан-Удэдэ № 32 һургуули шэнээр эмхидхэгдээ, долоон жэлэй № 10 һургуули 10 класстай болгогдоо.

Бүгэдэниитын долоон жэлэй һуралсалай бэелүүлэгдэжэ эхилһэн ушарһаа 80 табадахи, 69 зургаадахи, 23 долоодохи классуд нээгдэһэн байха юм. Тиин һургуулинууд тушаа арадай ажахын түсэб 9 һургууляар үлүүлэн дүүргэгдээ.

Шэнээр нээгдэһэн һургуулинуудай тоодо долоон жэлэй 7 бурят һургуулинууд оролсоно. Мүн 7 ород һургуулинуудай дэргэдэ 5-дахи, 6-дахи, 7-дохи бурят классуд нээгдэнхэй.

Һургуулинуудай олон болоходонь интернадууд шэнээр нээгдэһэн ба үргэдхэгдэһэн байна. Хүдөөгэй һургуулинуудай дүрбэдэхи класс дүүргэһэн үхибүүдые барандань табадахида оруулха услови бии болгогдоо.

Һурагшадай тоогой талаар арадай ажахын түсэб 101,4 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэхи һурагшадай тоо 1948 — 49 онуудайхиһаа 6153-аар нэмэгдэн байна. Гэбэшье, 5—7 классуд тушаа арадай ажахын түсэб оройдоо 85 процент дүүргэгдээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэнэй шалтагаан юуб гэбэл, 1948—49 онуудта 4-дэхи класстаа дахин үлэгшэд олон байгаа.

Үнгэрэгшэ жэлдэ һурагшадай тоо тушаа түсэбөө 11 аймагуудаа дүүргээ. Энэ талаар муу дүнгүүдые Хойто-Байгалай (300 һурагшадаар дутуу), Түнхэнэй (427-гоор дутуу) аймагууд ба Улан-Удэ город (477-гоор дутуу) үтөө.

1949 оной сентябриин 15-най байдалаар, һургуулиин наһанай (7—15 наһатай) 2238 үхибүүд һуралсалда хабаадуулагдаагүй байгаа. Баргажанай, Бичурын, Байкало-Кударын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй аймагууд ба Улан-Удэ город бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие дүүргээгүй.

Гэхэтэй хамта, түсхай хэмжээнүүд абтажа, тоонь 1950 оной январиин 1-дэ 425 болотор хороһон байха юм.

Хүндэгүй шалтагаанаар үнгэрэгшэ жэлдэ республикын һургуулинуудһаа 604 хүн гараһан байна. Иимэ ушарнууд 8 аймагта ба Городок городто байгаагүй.

Удаадахи класста оролгын ба дүүргэлгын экзаменууд һурагшадай эрдэм мэдэсын, шадабари дүршэлэй дээшэлһые харуулаа. Зундаа хэхэ хүдэлмэри үгэлтэгүйгөөр удаадахи класстаа оруулагдаһан һурагшадай тоо урда жэлэйхиһээ 3004-өөр олошороо. Дунда һургуулиие эрхимээр дүүргэһэн 10 хүн медальнуудаар шагнагдаа. Тэрэ тоодо Ким Дугаржабон (Загастайн дунда һургуули), Эмилия Добжаева (Улан-Удын № 3 дунда һургуули) гэгшэд алтан медальнуудые абаһан байна.

Хэдэ хэдэн һургуулинууд ба багшанар һурагшадай дунда ябуулагдадаг идейно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүри һайжаруулжа шадаа. Һуралсалаараа гээгдэхэ ябадал үсадхан, һурагшадай бултадаа һайнаар эрдэм шудалалга туйлаа. Тэдэ һургуулинууд ба багшанарые нэрлэбэл: Хэжэнгын аймагай Молотовско эхин һургуули (даагшань нүхэр Тохтохоев), Энгельсовскэ эхин һургуули (даагшань нүхэр Гылыков), нүхэд И. Сорокин (Кабанск), М. Хошкова, Л. Шулевич (Улан-Удэ) ба бүсад болоно.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнуудтай багшанар мүн лэ бии. Тэндэхи һурагшадай олонхинь муугаар һурана. Жэшээлхэдэ, Н. Стелькова (Улан-Удын № 21 һургуули), А. Шайдурова (Кабанскын аймагай Колесовско эхин һургуули), нүхэр Будатинов (Сэлэнгын аймагай Сосновско эхин һургуули) гэгшэд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилөө.

Республикын зарим һургуулинууд ба аймагуудаа бүхы дээрээ успеваемостиин талаар 1948 — 49 онойхиһоо ехээр доошоо ороһон байна. Тэдэнэй тоодо Прибайкальска, Хориин, Сэлэнгын, Кяхтын, Кабанскын аймагуудаа ба зарим һургуулинууд ороно.

Эдэ бүхы дутагдалнууд хадаа һулаар хүэлмэрилдэг багшанарта гэгээрэлэй таһагуудай, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ямаршье эрилтын табигдадаггүйһөө болоо. Республикын гэгээрэлэй Министерство ба тэрэнэй һургуулинуудай таһаг (начальниг нүхэр Винокур) һургуулинуудай хүдэлмэриие баһал һулаар шалгадаг ба багшанарта, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ багаар туһалдаг байгаа.

Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт (директорынь нүхэр Никоров) багшанарта, педкабинедүүдтэ, кустовой методическа нэгэдэлнүүдтэ хангалтагүйгөөр туһалдаг байгаа.

Хэдэн олон һурагшад устнохэлэлгээр ба бэшэлгээр гээгдэлтэй. Ахын, Баргажанай, Курумканай, Түнхэнэй, ба бусад аймагуудай һургуулинуудта илангаяа олон үхибүүд хангалтагүйгөөр һурана. Бүхы һурагшадай 16 процентнь ород хэлээр, математикаар — 12, эхин һургуулида үзэхэ арифметикээр — 11 процентнь муу успеваемостьтай байба. Мүн түүхэ, географи, хими, физикэ заалгаар ехэ дутагдалнууд бии.

Эдэ мэтын дутагдалнуудай байхагүйнь түлөө багшанар ба арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд советскэ педагогикын, методикын, психологиин заабаринуудые хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгохо зэргэтэй. Һургуулиин бүхы коллектив хадаа комсомольско, пионерскэ болон һурагшадай организацинуудтай хамта амжалта туйлахын түлөө тэмсэл ябуулха зэргэтэй.

Багшын амжалта хадаа классаа, һурагшадаа хэрэргээр мэдэдэгһээнь, һурагшадтаа үнэн зүб эрилтэ хэдэгһээнь, удэр бүриингөө урогто һайнаар бэлэдхэһэнһээнь ба үнгэргэһэнһөөнь дулдыдана. Нэгэ класстай удаан саг соо хүдэлмэрилхэ, урогоо творческоор үнгэргэхэ, дүй дүршэлөө баяжуулха, марксистско-ленинскэ теориие саг үргэлжэ шудалха гэхэ мэтын ба бусад асуудалнууд һургуулиин хүдэлмэриин амжалтые шиидхэнэ.

Болохоёо байгаа августовско зүблөөнүүд дээрэ багшанар шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгые дэлгэрүүлжэ, дутуу дунданууда большевистскэ ёһоор элирүүлхэ ёһотой. Хүдэлмэреэ улам һайжаруулха тодорхой хэмжээ-ябуулганууде хараалха шухала байна.

Зүблөөнүүдэй болохо удэр хүрэтэр һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл сүм дүүргэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө жэлдэ олохон зулуу багшанар һургуулинуудта томилогдоо. Тэдэнэрые халуун анхаралаар угтаха гээшэ ОНО-гэй, һургуулинуудые даагшадай уялга мүн.

Һуралсалай жэлэй эхин — сентябриин нэгэн хадаа бүхы һурагшадай ба багшанарай һайндэр болохо ёһотой.

Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско органуудай, түрэлхидэй зүгһөө эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа һургуулинуудай хүдэлмэриин амжалтань дулдыдаха байна. 1950 — 51 онуудай һуралсалай жэлые улам ехэ амжалтануудай жэл болгохо ёһотойбди.

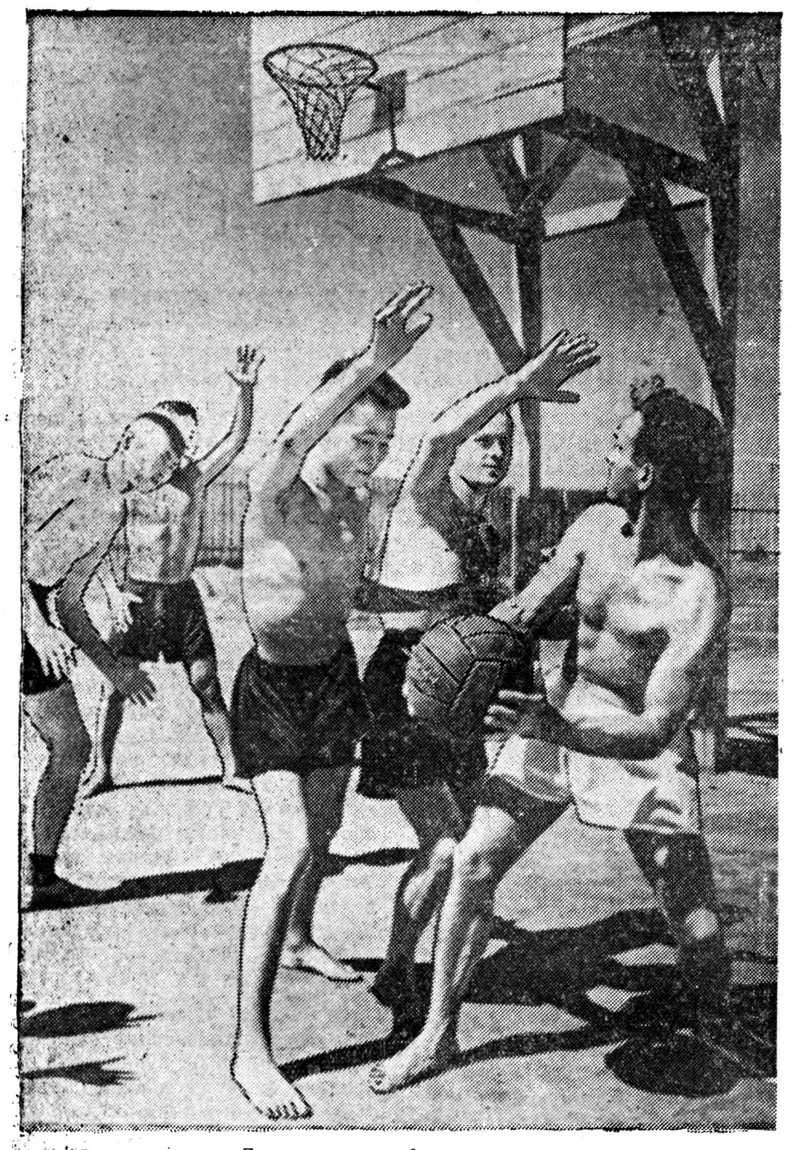

Аймагуудай дунда ба долоон жэлэй hургуулинуудта физическэ хүмүүжүүлэгы hургагшанар бэлэдхэгдэбэ. Мүнөө физическэ хүмүүжүүлэгшэдые бэлэдхэхэ 10 hарын курсада 38 хүн hуража байна. Тэдэнэр курсаяа дүүргэhэнэйнгөө hүүлээр аймагуудай hургуулинуудта хүдэлмэрилхөө ошохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: hургагша нүхэр Синицын баскетболоор наадалгын техникые курсантнуудта заажа байна. **М. Минеевэй** фото.

Аюулгүйн Советдэй августын 11-нэй заседани

НЬЮ-ЙОРК, августын 11. (ТАСС). Корейскэ асуудалые шиидхэхын тулада Аюулгүйн Совет Я. А. Малик түрүүлэгшэтэйгээр дахяад сугларба.

Августын 1-hээ хойшо Америкын Холбоото Штадууд ба тэдэнэй сателлидүүд корейскэ асуудалые эб найрамдалай ёhоор шиидхэхэдэнь Аюулгүйн Советдэ hаад хэхэ зорилготойгоор элдэб кампанинуудые ябуулна. Августын 10-да Остин болбол Кореядэ эб найрамдал тогтоохо тухай Советскэ Союзай дурадхалнуудые хаража үзэхэдэнь Советдэ hаад хэхэ ба саг үнгэргэхэ зорилготойгоор ута унжагай үгэ хэлээ.

Англо-американска блогой hаатуулга хэhэнэй эсэстэ, Аюулгүйн Совет дотор бии болоhон мухардалгые усадхаха гэжэ түрүүлэгшэ Малик заседаниие нээhэнэйнгээ hүүлээр оролдобо. Аюулгүйн Совет болбол корейскэ түлөөлэгшэнэрые уриха тухай ехээр унжагайрhан асуудал зүбшэн хэлсэнэ гэжэ Малик тэмдэглээ. Энэ асуудалаар хоёр дурадхал бии гэбэл: нэгэдэхеэр, Хойтошье, мүн Урдашье Кореяын түлөөлэгшэнэрые оруулалсажа, корейскэ арадай түлөөлэгшэнэрэй hанамжые дуулаха тухай Советскэ Союзай дурадхал; хоёрдохёор, июниин 25-да Урда Кореяын түлөөлэгшэдэ эльгээгдэhэн уряалые үшөө хүсэндөө гэжэ тоолохо тухай дурадхал болоно.

Советскэ делегациин hаналаар хадаа энэ хоёр дурадхалые Совет голосованида табиха ёhотой, тиихэдээ түрүүлэн советскэ дурадхалые, удаа тээнь хоёрдохи дурадхалые голосованида табиха. Голосовани хэжэ энэ асуудал шиидхэhэнэйнгээ hүүлээр, Совет болбол Советдэй хаража үзэлгэдэ байhан корейскэ асуудал тушаа резолюцинуудай гурбан проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ орожо болохо байгаа гэжэ Малик хэлээ. Хэрбээ ямаршье ажаглалтын үгы байгаа hаань голосовани хэхэ, голосовани хэхын урда тээ үгэ абаха гэжэ список дотор байhан ораторнуудай хэрбээ эреэгүй hаань, Совет голосовани хэжэ орохые Советскэ делегаци эринэ гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Зүгөөр, Англиин түлөөлэгшэ Джебб гэгшэ англо-американска блогой тактикада зохилдуулан, голосовани хэхые арсаад, Малик гэгшын дурадхаhан процедурые арсаhанаа тайлбарилан үгэ хэлэхэ hанаатай байhанаа мэдүүлээ.

Джебб ута унжагай үгэ хэлэжэ, Ли Сын Ман гэгшын кликын түлөөлэгшын үгэ шатнаха, зүгөөр Корейскэ арадай-демократическа республикын түлөөлэгшэнэрэй үгэ шагнахаhаа арсаха гэжэ Советые уряалаа. Урда Кореядэ хойтокореецүүдэй добтолhон хэбэртэйгээр Джебб баhа дахин баталан хэлээ. Хэрбээ Кореядэхи байдал гражданска дайн мүн болобошье хэрбээ тэрэ байдал эб найрамдалые эбдэhэн ябадалтай холбоотой байбалынь, Аюулгүйн Совет дотоодынь байдалда хамаадалсаха эрхэтэй гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Июнь, июль хоёр соо болоhон Аюулгүйн Советдэй заседанинууд дээрэ Советдэй саг үргэлжын тэшүүдhээ урьhаар ехэ юумэ абадаг. Тиигэжэ, продавец Сидельниковада — 389, Первушинада — 250, Аверинада — 310 түхэриг үритэй болонхой. Эдэ мэтын зүйлнүүд эндэ олон.

Селенгинскэ ОРС-ын хүдэлмэриие заhахаар саг ерээ.

Е. Красинская,
А. Чулин.

люциие дүүргэлгэ хадаа Советдэй заседаниин столдо хойтокореецүүдые урижа болохо нүхэсэл мүн гэжэ тэрэ баталан хэлэбэ.

Удаань Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Малик үгэ хэлэхэ зуураа, августын 10-да корейскэ асуудал тушаа США-гэй түлөөлэгшэ Остин гэгшын гаргаhан элдэб олон хазагайруулгануудые элирүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлээ.

Англиин түлөөлэгшэ Джебб өөрынгөө хэлэhэн үгэ соо США-гэй түлөөлэгшын августын 10-да хэлэhэниие дабтан хэлэбэ гэжэ Малик мэдүүлээ. Кореядэ Холбоото Штадуудай аашалhан агрессивнэ хэмжээ-ябуулгануудтань советскэ делегаци сэгнэлтэ үгэнхэй, Кореядэ Холбоото Штадууд агрессор болоо гэжэ бүгэдэндэ мэдэрэгдэhэн тодорхойлолгын ёhоор харууланхай гэжэ Малик тэмдэглээ.

Аюулгүйн Советдэ корейскэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа Холбоото Штадуудай ба лисынмановецуудай табиhан ба бодото байдалда оройдоошье таарахагүй нэгэн талын «информациин» үндэhэ hуури дээрэ үнгэргэгдөө гэжэ удаань Малик хэлэбэ. Остин ООН-эй корейскэ комиссиин элидхэлые заажа хэлэнэ, тэрэ элидхэлынь тус комиссиин гоминдановска гэшүүнэй гар табилгатай байгаа юм гэжэ Малик заана. Бэеэ худалдаhан ба урбаhан ёhо гуримай — гоминдановска ёhо гуримай баталан хэлэлгэдэ хэншье этигэжэ шадахагүй байна гэжэ Малик хэлээ.

Корейскэ Арадай армиhаа тэрьедэн арилхадаа Ли Сын Ман гэдэгэй кликын зэбсэгтэ хүсэнүүд олон тоото американска артиллериие хаяhан юм гэжэ Кореяhээ абтаhан мэдээсэлнүүд соогоо американска хэблэл мэдэрнэ гэжэ Малик зааба. Кореядэхи байдал хадаа Хитадтахи байдалые дабтаhан ябадал мүн болоно. Тэндэ Чан Кай-шин зэбсэгтэ хүсэнүүд американска правительствын үгэhэн буу зэбсэгые Хитадай армиуудта орхиhон юм гэжэ Малик мэдүүлээ. Хойтокореецүүд Советскэ Союзhаа буу зэбсэг абана гэжэ мэдүүлхэдээ Остин Советскэ Союзые хардаа.

Хойтокореецүүд хадаа Кореяhээ Советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые гарган абаашаха үедэ худалдагдаhан советскэ буу зэбсэгтэй байха юм гэжэ үсэгэлдэр мэдүүлhэн тухайгаа энэ асуудалда харюу болгон Малик тэмдэглээ. Остиной баталан хэлээшэнь «муухай хардалга» мүн гэжэ зааха зуураа, Малик болбол дайн сэрэг үүдхэгшэ Черчилль ба тэрэнэй дахуулнууд Советскэ Союз хойтокореецүүдые реактивна самолёдуудаар хангана гэжэ мэдүүлхэдээ эгээл иимээр Советскэ Союзые хардана. Тиимэ худал хуурмаг үгэнүүд бодото байдалтай оройдоошье таараналгүй гэжэ Малик хэлээ.

Американска агаарай хүсэнүүд Кореядэ июниин 28-да ябуулга хэжэ эхилhэн юм гэhэн Остиной баталамжые Малик тэрэшэлэн элирүүлэн сохёо. Бодото дээрээ тэдэ ябуулгануудай июниин 26-да эхилhыень элирүүлhэн баталамжануудые харуулаа. Японидохи ба Кореядэхи американска сэрэгэй командовани ООН-эй корейскэ комиссиин хуурмаг информациие табяа, мүнөө үедэ США болон тэрэнэй делегаци Корейскэ арадай демократическа республикые зэмэлхээр hэдэжэ, тэдэ хуурмаг элидхэлнүүдые харуулна гэжэ Малик мэдүүлбэ.

Энэ худал хуурмаг информациин үндэhөөр, Аюулгүйн Совет болбол Советдэй саг үргэлжын хоёр гэшүүдэй хабаадалгагүйгөөр Кореядэхи байдал тухай хуулита бэшэ резолюци баталан абаа гэжэ саашань Малик хэлээ. Мүнөө үедэ тэдэ хуулита бэшэ резолюцинуудынь Кореядэ Холбоото Штадуудай хэhэн агрессиие сагааруулхын тулада хэрэглэгдэнэ.

Июниин 25-най агрессиин эхилхэhээ урда тээ Ли Сын Ман гэгшын кликэдэ дамжуулан үгтөө гэжэ гүрэнэй департаментын мэдэрhэн ехэхэн тоото сэрэгэй хэрэгсэлнүүд тухай Малик hануулhан ба энэ хадаа Холбоото Штадуудай болон Ли Сын Ман гэгшын марионеткын кликын агрессивнэ түсэбүүдэй саашанхи гэршэлэлтэ мүн гэжэ зааhан байха юм.

Саашань Малик болбол дайнай ябуулгануудай эхилхэhээ урда тээ американска хуулита түлөөлэгшын хэhэн мэдүүлгые харуулба. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Джонсон болбол Ли Сын Ман гэгшын армиие зэбсэгжүүлгэ ба hургалга дүүрээ, энэ арми «ямаршье сагта дай эхилжэ шадаха байна» гэжэ заагаа hэн. Саашань Малик болбол Кореядэхи американска сэрэгэй миссиин хутэлбэрилэгшэ байhан генерал Робертс гэгшын мэдүүлгые харуулна. Тэрэ мэдүүлгэнь «Нью-Йорк геральд трибюн» гэжэ газетын корреспондентка Хиггинс гэгшээр июниин 5-да дамжуулагдаhан байха юм. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Робертс болбол Ли Сын Ман гэгшын арми харуулай тон hайн нохой мүн, Холбоото Штадуудай капиталовложенинүүдые хамгаалха байха юм гэжэ заагаа hэн.

Эдэ бүхы баримтанууд хадаа Ли Сын Ман гэгшын сэрэгүүдэй бэлэдхэлгүй байhан хэбэртэйгээр Остиной зааhан баталамжануудай худал хуурмагые элирүүлнэ гэжэ саашань Малик хэлээ. Тэрээнhээ гадна, Малик болбол плендэ абтаhан урдакорейскэ офицерэй хэлэhэниие харуулба. Тэрэ офицер хадаа полкмни 38-дахи параллелиие дабажа добтолхо гэhэн захиралта абаhан ба дүүргэhэн байбашье, хойтокорейскэ аюулгүйн сэрэгүүдээр намнагдаhан байгаа гэжэ мэдээсээ. Холбоото Штадуудай конфликт хэжэ эхилhэнэйнь hүүлээр американска сэрэгүүд сэхэ дайнай агресси хэжэ эхилээ. Американска сэрэгүүд Кореяын газарые дэбhэжэ байhаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Нью-Йорк мэтын американска городуудые корейскэ самолёдууд бомбодоно бэшэ. харин американска самолёдууд Сеул болон бусад hуурин газарнуудые бомбодоно, тиихэдэ американска офицернүүд хаягдаhан бомбонуудай тоое hэнгэргүйгөөр hайрхана гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ.

Корейскэ конфликтые бэлдэхэ хэрэгтэ илангаяа муу үүргэ Макартур дүүргээ, тэрэ хадаа Азиин бурханай ба императорай үүргэ дүүргэхэ гэжэ hэдээд, Холбоото Штадуудтаа бусаха дурагүй байна гэжэ Малик хэлэбэ.

Корейскэ асуудал дотор Холбоото Штадууд ООН-эй Уставые бүдүүлигээр эбдээд дүүрээ бэшэ, харин хани барисаанай hүр hүлдөөр — Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин сэнхир тугаар шуhата агрессиеэ халхалха гэhэн эшүүритэ hэдэлгэ гаргаа.

ООН-эй генеральна секретарь болон американска делегаци ООН-эй гэшүүдэй хаража үзэлгэдэ резолюци табиха зуураа. резолюцинуудайнгаа хуулита бэшэ байhыень нюун далдалха гэжэ hэдээ. Юуб гэхэдэ, тэдэ резолюцинуудые Аюулгүйн Советдэй хоёр гэшүүнэй — Советскэ Союзай ба Хитадай хабаадалгагүйгөөр баталан абаhан байха юм.

Мүнөө США болбол Аюулгүйн Советдэй «хуулита» шиидхэбэриие дүүргэнэгүй гэжэ Хойто-Кореяе зэмэлээд, бодото байдалые далдалхые hэдэнэ, зүгөөр дүүргэгдэхэ ёhотой тиимэ хуулита шиидхэбэри гэжэ бодото дээрээ үгы байна.

Конфликтые «хизаарлаха» гэhэн хуурмаг дурадхалтайгаар агрессиие шангадхаха гэжэ hэдэhэн американска резолюциие советскэ делегаци буруушаана гэжэ Малик түгэсхэл соогоо мэдүүлээ. Тэрээниие буруушаан, Советскэ Союз хадаа гадаадын сэрэгүүдые гарган абаашаха түхай, корейскэ конфликт доторхи хоёр талын hанамжые Хитадай хабаадалгатайгаар дуулаха тухай дурадхал оруулха зуураа, корейскэ конфликтые эб найрамдалай ёhоор, шиидхэхые эрмэлзээнэ. Аюулгүйн Совет хадаа советскэ делегациин зааhан эб найрамдалай замые шэлэн абаха гү, али агрессиие шангадхаха тушаа США-гэй делегациин дурадхаhан замые шэлэн абаха үмартай болоод байна.

Я. А. Малик гэгшын үгэ хэлэhэнэй hүүлээр Аюулгүйн Советдэй заседани хаагдаа.

Худэлмэриень гуримшуулхаар болоо

Нёдондо жэлдэ Селенгинскэ шпалзаводой ханын газетэ, ОРС-ын начальник Инкеевагай ОРС-ынгоо худэлмэриие унагааhан тухайда бэшээ hэн. Арад зоной эрилтэтэй таарууланГүйгөөр эд бараа ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарhан дээрэhээнь, гүйсэгүй товарнууд ехээр сугларна гэжэ хэлэгдэhэн байгаа. Муу шанартай хилээмэнэй баригдадагые, столовын тон муугаар худэлмэрилдэгые тус газетэ мүн лэ шүүмжэлээ hэн. ОРС-ын мүнгэн зөөринь гамгүйгөөр үригдэдэг байгаа.

Шпалзаводой худэлмэришэдэй ба албахаагшадай хамтын суглаан дээрэ Инкеевагай тоосоогоо хэхэдэнь, тэдэ ба бусад баримтанууд тодорhон байна. ОРС-ын худэлмэриие hайжаруулха тушаа партийна суглаан хэдэн дахин шиидхэбэри гаргаа. Теэд Инкеева тэдэ шиидхэбэринүүдэй нэгыеншье дүүргээгүй.

Инкеевае ажалhаань сүлөөлхэ тухай асуудал табигдаhаншье байха юм. Теэд, УРС-ын зүгhөө дэмжэгдэн, Инкеева hуурихаа худэлөөгүй.

Жэл үнгэрбэ. ОРС-дохи байдал хуушан хэбээрээ. Мяхан, загаhан, колбаса мэтэнүүд наймаалагданагүй. Сай, сахар, крупанууд тон хомор. Виноградна архинууд, элдэб унданууд бүришье үгы. Хэдэн олон худэлмэришэд Улан-Удэ ошожо, эдеэ хоолой зүйлнүүдые асардаг.

Түүхэй, гашуун хилээмэн гаргагдана. Пекарьнуудынь ажалай үедэ архидажа байдаг. Тэдэнэй худэлмэриие hайжаруулхын тула хэншье hаналаа табинагүй.

Шпалзаводойхид хартаабха асархаяа Кабанск ошодог байба. Тиихэдэнь ОРС-до 14 тонно хартаабха гутаагдажа байгаа. Мүн 1 тоннohоо үлүү морковь, свёкло овощехранилищи соо гутаагдаа.

ОРС-ын администрациин мэдэhээр байтар, элдэб товарнууд сэхэ складhаа «өөhэдынхидтэ» худалдагдадаг. Жэшээлхэдэ, резиновэ ботонууд, шевиот, кашемир бүдүүд, столой скатерть мэтэнүүд магазинуудта оруулагданГүйгөөр, зуураhаа «үгы болошодог».

Подотчетно нюурнууд 3—4 hара соо ревизээр шалгагдадаггүй. Ушар иимэhээ мүнгэ зөөри үригдэнэ. Тодорхойлбол, пекарь Алексеева — 6000 түхэриг үритэй. Продавецүүд Асеева, Бурдуковская, Первушина ба бусад 1950 оной түрүүшын хахад жэл соо 40 тухай мянган түхэриг мүнгэ үриhэн байна.

ОРС-ын начальник Инкеева албан тушаалаа ашаглан, продавецүүдhээ урьhаар ехэ юумэ абадаг. Тиигэжэ, продавец Сидельниковада — 389, Первушинада — 250, Аверинада — 310 түхэриг үритэй болонхой. Эдэ мэтын зүйлнүүд эндэ олон.

Селенгинскэ ОРС-ын худэлмэриие заhахаар саг ерээ.

Е. Красинская,
А. Чулин.

„Б.-М. Үнэндэ“ бэшэhэнэй hүүлээр

Физкультурна худэлмэри hайжаруулагдаа

Кяхтын аймагта физкультурна ба спортивна худэлмэриин hулаар ябуулагдажа байhан тухай статья манай газетын июлиин 8-най номерто толилогдоhон байгаа.

Статья соо хэлэгдэhэн баримтанууд тон зүб, физкультурна ба спортивна худэлмэри hайжаруулха хэмжээнүүд абтаа, мүн спортивна хэрэгсэлнүүд асарагдаа, — гэжэ Кяхтын Аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Д. Гармаев манай редакцида мэдээсэбэ.

Энээниие мэдэхэ гүт?

Телескопой шэнэ конструкци

Советскэ эрдэмтэ Д. Д. Максутов шэнэ конструкциин телескоп зохёоhон байна. Энэ телескопой трубань юрын телескопто орходоо 5—7 дахин богони ба хүндэ hуурИгүй байха юм. Максутовай зохёоhон телескоп хадаа юрын телескопhоо үлэмжэ холо харадаг ба юумые тодо болгон hайнаар илгаруулдаг байна. Тэрэ хадаа телескопой толи гэрэлыень, мүн шэл — фокуснабэшэ менискыень шадамараар тааруулан зохёоhон байгаа. Тиимэ дээрэhээ Максутовай зохёоhон телескоп «мениСково» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Менисково телескоп хилбараар, түргэнөөр ба химдаар бүтээгдэдэг байха юм. Шэнэ телескопой алас холые hайнаар харадаг дээрэhээнь тэрэниие отторгойн одо мүшэдэй зураг буулгалгада амжалтатайгаар хэрэглэнэ.

Д. Д. Максутов энэ зохёолойнгоо түлөө Сталинскэ шанда хүртэhэн байна.

Манай промышленность болбол астрономическа хэрэгтэ зорюулагдаhан менисково телескопуудые бэлэдхэжэ эхилээ.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин секретариадай мэдүүлгэ

ПАРИЖ, августын 13. (ТАСС). ООН-эй Экономическа ба Социальна Советдэй дэргэдэхи ВФДМ-эй «Б» гэжэ консультативна статут усадхаха тушаа хуулибуса шиидхэбэри гаргагдаhан тухай демократическа залуушуудай Бүхэдэлхэйн федерациин (ВФДМ-эй) секретариадай мэдүүлгые хэблэлдэ дамжуулаа. (Энэ статудай ёhоор, ВФДМ хадаа өөрынгөө түлөөлэгшэнэрые Экономическа ба Социальна Советдэй бүхы нээмэл заседанинуудта эльгээхэ, мүн списогтэ оруулаглаха мэдүүлгэнүүдые тэрээндэ эльгээхэ эрхэтэй. Эдэ мэдүүлгэнүүд, хэрбээ эреэ hаань, Советдэй гэшүүдтэ үгтэхэ байна, ред).

Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Устав соо найруулагдаhан принципүүдые убайгүйгөөр эбдэhэн тус хэмжээнүүд тушаа ВФДМ-эй секретариат эрид протест мэдүүлнэ.

ВФДМ тушаа зүббэшэ юумын хэгдэжэ байhые тодоруулhан бэшэг ООН-эй генеральна секретарьта эльгээхэ гэжэ ВФДМ-эй секретариат шиидээ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин главна командованиин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин главна командовании августын 14-нэй үглөөгүүр иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска сэрэгүүдэй шанга эсэргүүсэлтэнүүдые дабан, добтолгото байлдаануудые хэжэ үргэжэлүүлээ.

Санчжу (Сйосю) гэдэгые ба тэрээнэй дүтын районуудые сүлөөлhэн Арадай армиин частьнуудай дайсанда ехэ гээлтэнүүдые ушаруулан, добтолгоёо үргэлжэлүүлhээр.

Санчжу (Сйосю) гэдэгhээ урдуур Арадай армиин сэрэгүүд дайсаниие үй бута сохибо. Эндэхи байлдаануудта Арадай армиин сэрэгүүд августын 2-hоо 10 хүртэр дайсанай 1500-hаа дээшэ тоотой солдат ба офицернүүдые хүдаhан ба 500-hаа дээшые плендэ абаhан байна. Танкнууд, автомашинанууд, хүндэ ба хүнгэн пулемёдууд, 105 миллиметрын ехэ бунууд, винтовконууд, карабинуудболон сэрэгэй бусад зэбсэгүүд бүhомо хэрэгсэлнүүд абтаа.

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулhанай ёhоор, Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин главна командовани мүнөө үдэшэлэн иигэжэ мэдээсэбэ:

Арадай армиин частьнууд бүхы фронтнууд дээрэ американска ба лисынмановска марионеточнэ сэрэгүүдэй оборонын линние hэтэрсохёод, хатуу шанга байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөө.

Американска самолёдууд ба сэрэгэй корабльнууд амгалан байhан районуудые хорото муухайгаар бомбододог, буудадаг, ябадалаа үргэлжэлүүлhээр.

Августын 12-то американска корабльнууд, тэрэ тоодо крейсер, 38-дахи параллельhээ хойгуур Кореяын баруун эрьеын арад зоной ажаhуудаг районуудые буудахаар hэдэhэн байгаа. Арадай армиин эрьеын артиллери американска корабльнуудые буудажа, тэрэ дэры гэдэргэнь намнаа.

Августын 13-да американска авиаци 38-дахи параллельhээ хойгуурхи хэдэ хэдэн районуудые бомбодобо.

Арадай армиин зенитнэ артиллери элдэб районуудта американска хэдэн самолёдуудые бута буудан унагаагаа.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, августын 14. (ТАСС). Хойтокорейскэ сэрэгүүд Тэгу (Тайкю) гэдэгhээ баруун хойгуур 14 милиин газарта Наактонган (Ракуто-ко) мүрэниие гатлан гараба гэжэ Кореяhээ ба Токиоhоо абтаhан мэдээсэлнүүд соо хэлэгдэнэ.

Американска 24-дэхи дивизиин дэргэдэ ябалсаhан Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhоор, Чхан-Енэй (Сионейн) оршондо байгаа хойтокорейскэ сэрэгүүдэй эрье шадарай бэхижүүлгэдэ эсэргүү добтолые энэ дивизи эхилhэн байна.

Американска 8-дахи армиин командалагша генерал-лейтенант Уокер 24-дэхи дивизиин байhан газарта ерэхэ зуураа, Чхан'Ен (Сйоней) райондохи эрье шадарай байгуулалтые Кореядэхи американска сэрэгүүдтэ «үлэмжэ аюултай байна» гэжэ мэдүүлбэ.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДАЕВ.

Улан-Удэ станциин ресторанда худэлмэрилхэ экспедитор ба ондоо газарта ошожо худэлмэрилхэ бухгалтер хэрэгтэй.

Хандаха адресынь: *Вокзальная улица № 49.*

СССР-эй ЦСУ-гэй УПК-гэй филиалэй ПВЗ-дэхи hуралсалай пункт хадаа счетоводуудые бэлэдхэхэ отделениде hурагшадые абана.

Hурахые хүсэгшэд: СССР-эй Конституциэр, арифметикээр, ород хэлээр шалгагдаха байна. Занятинь сентябриин 1-hээ эхилхэ, мэдүүлгэнүүдые абажа байна.

Адресынь: г. Улан-Удэ, Куйбышева № 33, школа 14. комутатор ПВЗ, телефон № 6—12.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации — 7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов — 3-23; писем трудящихся и информации—6-64 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров — 16.

Н—02365. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.